

Poštnina plačana v gotovini.

Oddajna pošta Domžale.

KIRIES

DECEMBER

LETO 1938

ŠTEV. 12

»KRES«, GLASILO SLOVENSkih FANTOV, GLASILO ZVEZE FANTOVSKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. - Letnik IX. - Izhaja 1. vsakega meseca. - Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje-Domžale (predstavnik A. Trontelj, Groblje, p. Domžale). - Urejuje Fr. Jesenovec, - Ljubljana. - Za uredništvo odgovarja A. Trontelj, Groblje, p. Domžale. - Rokopisi se pošiljajo na naslov: Uredništvo Kresa, Ljubljana, Vodovodna 24. - Uprava: Misijonska tiskarna, Groblje, p. Domžale. Čekovni rač.: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730. - Na ročnina: letno din 20, pod skupnim ovitkom din 18.

Anže

Povest. - Norveški spisal Björnstjerne Björnson. - Poslovenil Ivan Čampa.

(Nadaljevanje.)

»Tako klepetave ženske, kot je gospa nadučiteljeva, pa res še nisem srečala v vsem svojem življenju,« se je zdaj razločno zaslišal rezek glas. - »Zdaj se pa kar podvizaj, Andrej, vstani in odveži čoln! Sicer ne bomo prišli pred mrakom domov. - Gospa je zahtevala, naj gledam, da bo Elica zmerom imela suhe noge. Saj je vendar sama dovolj velika, da bo gledala na to. Radi svoje bledice, da mora vsako jutro na sprehod. Bledica gor, bledica dol! - Le vstani zdaj, Andrej in odveži čoln; nocoj moram še kvas postaviti.« - »Pa kovčeg še ni prišel,« je pristavil in še dalje ležal. - »Saj tudi ne bo; saj bo vendar ostal do druge nedelje tam. Vstani, Elica, slišiš, vstani. Vzemí culo in pojdi! No, le daj se, Andrej!« - Šla je dalje in deklica ji je sledila. »Tak pojdi no že, če misliš!« se je zaslišalo od spodaj navzgor. »Kaj bomo vso noč ležali tukaj?« - »Čakam kovčega.« - »Tak sliši no! Saj sem vendar rekla, da naj počaka do druge nedelje.« - »Že gre!« je odvrnil Andrej. In zaslišalo se je ropotanje voza. »Pa jaz sem vendar rekla, da naj ostane tam!« - »Jaz sem dejal pa, da naj gre!« - Brez nadaljnega se je gospa vrnila tja, kjer se je ustavil voz, in odnesla culo, jedilno torbico in druge malenkosti v čoln. Nato se je dvignil tudi Andrej in sam odnesel kovčeg navzdol.

Za vozom je pritekla deklica s slamnikom in vihrajočimi lasmi: Bila je nadučiteljeva hčerka. »Elica, Elica!« je klicalo že od daleč. »Matilda, Matilda!« se je oglasilo nazaj kot odgovor in Elica je stekla po bregu svoji dragi naproti. Ko sta se srečali, sta se objeli in jokali. Tedaj je Matilda nekaj dvignila, kar je prej položila v travo; bila je kletka. »Ná, le imej kanarčka, res, lahko ga imaš! - Zato, da se me boš zares spominjala in dostikrat, dostikrat prišla sem čez k meni!« In obe sta bolestno zajokali. »Elica, Elica, priđi no že! Ne stoj tako dol-

go!« je zaklicalo iz globine. »Spremila te bom,« je dejala Matilda, »s tabo grem tja čez in bom nocoj pri tebi spala.« - »Saj, saj, saj! - in tesno objeti sta šli proti pristanu. Čez trenutek je Anže opazil, kako drsi čoln po vodni gladini; Elica je stala na zadnjem koncu, visoko v roki držala kletko in mahala v slovo, Matilda pa je samotna gledala na pomolčku in jokala.

Sedel je za grm v podnožju hriba, na katerem je stala šola in ki se je v ozadju dvigal v visoko pečino; podobno je bilo na drugem bregu, zato so ležale na obeh straneh nad vodo dolge sence. V sredini pa se je voda lesketala kot srebro. Vse je bilo pogreznjeno v globoko tišino; sonce se je nagibalo k zahodu; slabotno zvonkljanje živine na pašji je donelo z nasprotnega brega, sicer pa je bilo vse tiho. Anže je zrl na vodno gladino, ki jo je sonce tik pred zahodom pobožalo z rdečkastim sijem, in zdelo se mu je, kot bi se znašel v pravilnem svetu.

»Tule bova sedla in počakala, da pride mati; saj se bo gospa nadučiteljeva vendar enkrat naklepetala!« - Anže je prestrašen planil pokoncu, in nekdo je sedel prav blizu njega. - »Toda jaz bi tako rada vsaj nocoj še ostala tu,« je hlipajoče dejal jokav glas, ki bi mu človek prisodil, da je prišel iz ust še ne prav odrasle deklice. »Nehaj jokati zdaj; grdo je jokati radi tega, če moraš domov k svoji materi.« To je bil nekaj moški glas, ki je počasi govoril. »Saj tudi ne jokam zato.« - »Zakaj pa potem?« - »Zato, ker ne bom mogla biti več z Matildo skupaj.«

Tako je bilo ime nadučiteljevi edini hčerki in Anže je mislil, da so pri njej vzgajali nemara kakšno kmetiško deklico. »To vendar ne more biti na večno.« - »Seveda ne, pa vendar vsaj en dan še!« je dejala in obliše so jo vroče solze. »Najbolje je, da se takoj zdaj vrneš; - morda je še tako že prepozno.« - »Prepozno? Zakaj neki? Kaj so te pregovorili tako?« - »Kot kmetica si rojena in kmetica moraš ostati -; nimamo toliko denarja, da bi lahko vzdrževali gosposko punčaro.« - »Pa saj sem kljub temu, če ostanem

AKRIS

GLASILO SLOVENSkih FANTOV - 1938 - Št. 12

K. J.:

Adventne misli

Z adventom smo zopet na pragu novega cerkvenega leta. Začetek novega cerkvenega leta nam mora biti začetek novega življenja. Novo, boljše življenje naj se prične povsod, kamor seže vpliv dobrih, vernih ljudi, najprej v naših lastnih dušah, potem v naših družinah, v naših odsekih in tako v našem narodu.

Žal, da na začetek cerkvenega leta tako radi pozabljamo, da gre mimo nas tako kot prav nevažni in brezpomembni dnevi našega življenja. Januarja, ob novem letu, morda še razmišljamo o svoji bodočnosti, kujemo načrte in delamo sklepe, začetek cerkvenega leta pa je pozabljen, čeprav je cerkveno leto važnejše za naše življenje, kakor pa je sončno leto, ki kaže enkratno zemeljsko pot okrog sonca in tvori le zunanji okvir našemu življenju. Kaj nam torej pomeni cerkveno leto? Ali nam je samo spomin na velika božja dela za naše odrešenje? Ali nam je samo koledar svetniških praznikov? Ne, vse to še ni dovolj, to bi bil le zunanji okvir cerkvenega leta. Vse več je cerkveno leto, ki se ne zadovolji samo s starimi, čeprav važnimi spomini, cerkveno leto hoče sedanjost, ne le preteklost. Ne oznanja samo preteklega življenja, cerkveno leto hoče danes in vsak dan buditi novo življenje. Kristusovo zemeljsko delo in življenje, ki nam ga cerkveno leto prikazuje, vse to je preteklost. Toda ta preteklost je le podoba sedanjega, resničnega življenja: v cerkvenem letu prejemamo milosti, ki nam jih je Kristus s svojim odrešenjem zaslužil, in se trudimo za to, da Kristusovo podobo čimbolj uresničimo v naši

duši in v našem življenju. Tako cerkveno leto ni le spomin, ampak je res skrivnostno obnavljanje Kristusovega življenja in odrešenja, obenem s Kristusovim življenjem pa naj se prenavlja naše življenje v njegovi milosti in v njegovem zgledu. Novo življenje, to je cerkveno leto, in zato je tako veliko in važno delo, da res s cerkvenim letom živimo, da nam je cerkveno leto vodnik, učitelj in vzgojitelj.

Advent pa je začetek cerkvenega leta. Štiri tedne se pripravljamo na Kristusov prihod. Beseda »advent« pomeni prihod. Trikrat pride Gospod k nam na zemljo. Prvič, ko se je božje Dete rodilo v jaslích, drugič, ko bo Sodnik prišel poslednji dan, tretjič, ko prihaja z milostjo v naše duše, ko Ga pričakujemo, da se vedno znova rodi v naših dušah. Ta tretji Njegov prihod je pač za nas pomenljivejši in najvažnejši. Zgodba svete noči je danes, po dvatisoč letih, kot sveta igra, ki nas uči in spominja: tako kot v jaslích naj se zdaj rodi Kristus v naših dušah. Adventni čas pa je doba priprave na ta Kristusov prihod. Resna in važna, zelo važna je ta priprava. Kako skrbno in vestno se pripravljamo na svoje tabore in kako lepo in slovesno sprejemamo tedaj svoje goste! Ko pa gre za pripravo na prihod našega najvišjega Gospoda, tedaj smo pa tako mrzli in pusti, prav nič se ne zavedamo, kako velika stvar je to, če pride Kristus med nas in v nas. Od tega lepega sprejema je morda odvisna vsa moja bodočnost, vse moje življenje se bo morda drugače zasukalo, če bom Kristusa lepo in dostojno sprejel.

Letos bo pač med našimi fanti vse drugače; saj ni mogoče, ko znajo tako lepo sprejemati svoje goste, da bi svojemu najvišjemu Gostu odrekli lep in prijazen sprejem. Ko bo Kristus o božičnih praznikih prišel na svet, bo gotovo vse naše fante našel pripravljene, da ga z veseljem sprejmejo medse in v svoje duše. Zato pa je treba temeljite priprave.

Advent je čas trde in resne priprave, pa tudi čas veselega pričakovanja. Vsaka priprava je težka, toda hrepenenje in pričakovanje jo napravi veselo in prijazno. Prav zato je morda advent najlepši čas cerkvenega leta, ker se resno družijo z veseljem, skrb z veseljem upanjem in trdo premagovanje s tolažbo na zmago vsega dobrega. Janez Krstnik, Kristusov glasnik in predhodnik, mora biti naš zgled in vzor! »Pripravite pot Gospodu,« to je bilo njegovo geslo. Strogo je živel, preprosto v hrani in obleki je tako učil tudi svoj narod in od njega zahteval pokore in samopremagovanja, da izravna pota, po katerih naj Gospod pride do njihovih src in tam popolnoma zavlada. Kakor je Janez Krstnik pripravil srca Izraelcev na prvi Kristusov prihod, tako hoče tudi danes Gospodu pripraviti pot v naša srca. »Pripravite pot Gospodu, izravnajte njegove steze, vsaka dolina naj se izpolni, vsak hrib in grič naj se poniža.« To je poziv k obnovi vsega našega življenja.

Zato pa naj adventni čas ne gre mimo nas prazen in neizrabljen. Dobro porabi-

mo te dni, da se res lepo pripravimo na Kristusov prihod! Koliko prilik zamudimo v življenju, ko bi toliko lahko storili za Gospodov prihod! Samovzgoja, vzgoja volje, vzgoja značaja, saj je vse to le priprava na Kristusov prihod. In kaj je pač za naše fante važnejše kot vzgoja trdnih in kremenitih značajev? S tem pa najlepše pripravljamo pot Gospodu v naša srca in skrbimo za to, da tudi drugim Kristus ne bo tujec, ampak najboljši prijatelj. Najprej proč vse, kar je grešno in umazano, potem pa porabimo vse polno majhnih priložnosti v življenju, ki so prilike, da vzgajamo sami sebe. Od kajenja do tovariškega življenja v odseku in pri svojem poklicu; prilike dovolj, da se premagujemo v stvarih, ki so nam sicer dovoljene, da pokažemo resno voljo, da hočemo vzgojiti iz sebe močnejše in značajne ljudi. Od jutra do večernega počitka, ves dan je velika prilika za samopremagovanje, ki je danes ljudem tako tuje in nerazumljivo. A prav zato je danes tako malo značajev, ker ni razumevanja za pokoro in premagovanje. V težkih in neurejenih dneh je lep in izdelan značaj pač naša najmočnejša opora. Tako se bomo lepo in skrbno pripravili na Gospodov prihod, da nas bo v sveti noči našel pripravljene, da bo z veseljem prišel k nam in tudi z veseljem vedno pri nas ostal. To bo najlepše božično praznovanje, ki s praznikom ne premine, ampak ostane kot večni božič v naših dušah.

Fr. Jesenovec:

Praznik osvobojenja

(Misli ob dvajsetletnici naše države).

Prvega decembra praznuje naša kraljevina Jugoslavija dvajsetletnico svojega nastanka. Konec velike svetovne vojske, kakršne je prej še ni videl in doživel svet, jo je rodil. Rodilo jo je naše veliko tisočletno trpljenje, rodila jo je končana slovenska sužnost pod Avstrijo, hrvatska sužnost pod Madžarsko in srbska sužnost pod Turki. Tako smo Jugoslovani s svetovno vojsko bili zadnji boj za popolno osvobojenje našega ljudstva. Pripomogel nam je še znameniti klic po svobodni odločitvi narodov, ki je proti koncu te velike vojske prišel iz svobodoljubne in demokratske ameriške države, znani Wilsonov klic o samoodločbi narodov.

Dosti dolgo je trpel naš slovenski narod, saj je živel v suženjskih sponah, odkar se je zavedel svojega narodnega bistva, in prav za prav še od prej. Dolgi tisoč let so naš mali narod tlačili tujci z zahoda; kako so zatirali našo prelepo slovensko besedo, da ni smela svobodno nastopati niti v šoli niti v uradu niti v javnem političnem življenju. Samo v cerkvi in pa v ubogi revni kmečki koči in raztrgani bajti je smelo biti njeno mesto. Šele v preteklem stoletju si je priborovala naša beseda nekaj malenkostnih pravic, a polno svoje življenje ji ni bilo dano zaživeti.

Ali naš narod ni zamrl, ni zginil z ze-

meljskega površja, kakor so želeli njegovi tlačitelji. Od srede prejšnjega stoletja, od leta »pomladi narodov« dalje se je vse bolj in bolj začel zavedati, da njegovo mesto ni in ne more biti in ostati v mačehi Avstriji, ampak je vse bolj in bolj začel gledati na jug in jugovzhod, kjer so živeli v enakih težkih razmerah bratje Srbi in Hrvatje. Vse od Levstika dalje je prevečala Slovence misel, da bo treba vse storiti, da se ti trije bratje združijo v enotno skupno državo.

Ta misel in taka miselnost pa je bila seveda v prejšnji naši mačehi-državi veleizdajniška. Toda naši voditelji so vestno sledili le klicu svojega naroda in svoje narodne zavesti in so za vsako ceno hoteli pridobiti narodu toliko zaželeno svobodo. Sprva se je ta misel izoblikovala v željo po samostojni, avtonomni državi v mejah še prejšnje Avstrije. Te vrste miselnost je dobila izraza v znani »majski deklaraciji«, ki jo je zamislil in spočel naš veliki dr. Janez Evangelist Krek, a prebral v dunajskem parlamentu dne 30. maja 1917. leta njegov učenec in veliki naslednik dr. Anton Korošec. Pa s tem, da so naši voditelji prebrali to veliko in zelo pomembno izjavo, še ni bilo konec dela za naše osvobojenje. Naši voditelji so sklenili, da to misel tako razširijo med slovenskim narodom, da bo postala last in

temeljna misel in želja in zahteva vsakega posameznega slovenskega človeka. Tako so začeli pobirati po vsi Sloveniji od hiše do hiše podpise zavednih Slovencev, s katerimi so se vsi izrekli za svoje voditelje in za svojo slovensko deklaracijo.

Velikanskega uspeha tega največjega ljudskega gibanja med Slovenci pa veliki Krek ni doživel več. Ni mu bilo dano, da bi bil popeljal svoj narod, ki je zanj toliko storil v prosveti, socialnem in političnem življenju, v obljubljeni deželo. Zadel ga je Mozesova usoda — jeseni istega leta ga je poklical Bog k sebi po zasluženem plačilo.

Ni pa Bog pustil naroda samega. Že ob Krekovem grobu je vstal drug mož, njegov naslednik Korošec in že tamkaj zaklical slovenskemu narodu velike in pomenljive, pa v tistih razmerah še zelo drzne in veliko tvegane besede, besede preproške: »Dvignite glave, kajti približuje se Vaše odrešenje!«

Slovenski narod je takoj spoznal svojega novega voditelja in takoj se je ves strnil okoli njega ter mu v marcu prihodnjega leta v ljubljanskem Unionu izročil za »majsko deklaracijo« kar 200.000 podpisov.

Potem pa so se stvari razvijale kar s filmsko hitrostjo in jeseni istega leta je že zaplapolala zastava svobode na naših hišah. Po vsi slovenski zemlji se je tiste dni razlegal klic: svoboda!

Srbski narod se je v svoji »krfski deklaraciji« pridružil naši slovenski in v hrvatskem Zagrebu se je osnovala prva vlada vseh Jugoslovanov v takrat razpadajoči Avstriji. Njen predsednik je bil dr. Korošec.

Tako smo tudi Slovenci mnogo mnogo storili za svojo svobodo in bili potemtakem sozidarji naše velike Jugoslavije. V svoje smo prišli, na svojem živimo in delamo. Dvajset let je minilo od tistih časov. Kratka doba v življenju narodov in držav. Pa koliko smo že doživeli!

V novo državo nas je pripeljal blagi in dobri vladar iz rodovine Karadjordjevičev — kralj Peter I., ki ga zato imenujemo Osvoboditelja. Pa je samo tri leta užival srečo svojih osvobojenih državljanov. Leta 1921. je umrl in na našem prestolu mu je sledil njegov veliki sin kralj Aleksander I. Zedinitelj. Pa nam je zopet ta vladal le trinajst let, kajti zločinska roka mu je pretrgala nit življenja prav takrat, ko je hotel delati za mir in pridobiti naši državi čim več prijateljev. Kako težke

in strašne dneve je v tistih črnih dneh doživljala vsa naša slovenska in jugoslovanska javnost. Saj je od vseh strani pretilo najhujše. Toda naš pošten in ver- ni človek je prebolel vse in se z vsem za- upanjem in z veliko voljo do dela strnil okrog novega vladarja kralja Petra II., ki je sicer še mladoleten, a v njegovem imenu vladajo modri možje s knezom Pavlom kot prvim kraljevskim namestni- kom.

Po vsi Sloveniji in vsi Jugoslaviji se te dni pripravljajo velike svečanosti ob dvajsetletnici naše svobode. Tudi sloven- ski fantje, tudi Zveza fantovskih odsekov

s svojimi tisoči člani sodeluje pri teh praznovanjih v Prosvetnih društvih, na svojih številnih sestankih in akademijah ter javnih prireditvah oblasti, da s tem pokaže svojo verno vdanost našemu kra- ljevskemu domu in svojo vero v veliko bo- dočnost naše kraljevine Jugoslavije. Ves naš slovenski narod sodeluje pri teh pri- reditvah, da s tem dokaže, da je tudi on soustvaritelj te naše velike skupne domo- vine vseh Jugoslovanov!

Iz tisočev naših grl ori danes klic:

Bog živi našega kralja Petra II. in ves kraljevski dom!

Rastemo

(Izveleček iz poročila o občnem zboru ZFO z dne 16. oktobra 1938.)

Naš predsednik.

Prvi redni občni zbor naše fantovske organizacije nam je predvsem pokazal de- lo naše organizacije v prvem letu novega življenja v svobodi. Bilanca našega eno- letnega dela je predvsem ta, da smo na novo zaživeli in se v slovenski javnosti že povsem uveljavili. Utegnili bi reči, da je ZFO v prvem letu svojega obstoja hotela

predvsem pokazati našemu narodu, da zo- pet živi in dela, torej je bilo naše delo obrnjeno le bolj na zunanjo stran, na pri- rejanje številnih tekem, akademij in na- stopov ter na našo največjo tovrstno pri- reditev, na mednarodni mladinski tabor v Ljubljani. Ta kakor tudi vse druge ma- nifestacijske prireditve so uspele kar naj- lepše, s čimer lahko rečemo, da je bil na- men pri delu v prvem letu popolnoma do- sežen. Nismo pa pri vsem tem velikem zunanjem delu zanemarili notranjega de- la v organizaciji, s katerim smo hoteli po- globiti kulturno, prosvetno, organizacij- sko, versko in socialno delo za našega slo- venskega fanta. O tem nam pričajo pro- svetne tekme, ki jih je že v prvem letu obstoja naše organizacije priredila veli- kanska večina naših fantovskih odsekov. Vendar pa je občni zbor poudaril, da hoče naša organizacija v bodočem poslovnem letu prav v tem notranjem delu iti zares na globoko.

Občni zbor je začel in vodil predsednik dr. Žitko Stanislav. Poslal je udanostni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. kralj. Vis. knezu nam. Pavlu, pozdravne brzojavke min. preds. dr. Stojadinoviču, slovenskemu voditelju in notranjemu mi- nistru dr. Korošcu, ministru za telesno vzgojo naroda dr. Maštroviču, ministru dr. Kreku ter ministru vojske in morna- rice generalu Nediču, pismene pozdrave pa banu dr. Natlačenu, prevzvišenima knezoškofoma dr. Rožmanu in dr. Toma- žiču, ljubljanskemu županu dr. Adlešiču, narodnemu odboru KA, Izseljenski zbor- nici, Prosvetni zvezi v Mariboru, Medna-

rodni uniji katoliških telovadcev, predsedstvu češkoslovaškega Orla in poljski telovadni organizaciji.

Odbornik za prosveto prof. Žitko Vladimir je poročal, da je imelo v pretekli poslovni dobi izmed 392 odsekov 250 odsekov redne tedenske sestanke, tekmovalo je nad 80% odsekov. Zveza je izdajala posebne knjižice za fantovske sestanke in za sestanke mladcev, kar bo tudi v prihodnjem letu nadaljevala.

Načelnik brat Kermavner Ivo je poročal, da je organizacija v tem letu priredila okrog 700 tehničnih tečajev, akademijo v Ljubljani, smuške tekme in velik mednarodni mladinski tabor s številnimi tekmami za prvenstvo. Tudi v prihodnjem letu bodo vse te prireditve, le velikega mednarodnega tabora še ne bo, ker nas v prihodnjem letu čaka Praga. Velik podzvezni tabor pa bo prihodnje leto v Mariboru.

Odbornik za naraščaj prof. Dobovšek je poročal, da je predvsem skrbel v preteklem letu za organizacijo naših mladcev, za katerih tehnične in duhovne voditelje so bili prirejeni tečaji. Tudi že najmlajši naraščaj se giblje. V prihodnjem letu bo Zveza za mladce izdajala poseben list, ki bo izhajal tedensko, uveden bo tudi enotni kroj za mladce.

Odbornik za organizacijo prof. Žitko Vladimir je izvajal: Naša ZFO šteje 392 odsekov, med katerimi je okrog 350 delujočih. Zveza je razdeljena na štiri podzveze in na 41 okrožij in je potemtakem ena izmed največjih slovenskih organizacij, ki bo obstajala le, če bo člani družila železna disciplina in želja po sodelovanju. Treba bo uvesti več skušenj za odborniška mesta. Nenadni zbori so se prav lepo izkazali.

Blagajniško poročilo je dal br. Slavko Tršinar. Zveza je imela izdatkov 229.000 din, dohodkov pa 253.000 din, torej je ostalo v blagajni v dobro 24.000 din. Do-hodke in izdatke mednarodnega mladinskega tabora v Ljubljani je vodil poseben blagajniški odbor. Proračun za ta tabor je znašal 580 tisoč din, resničnih izdatkov je bilo 644 tisoč din, resničnih dohodkov pa 73 tisoč din, tako je bilo od tabora nekaj nad 85 tisoč din dobička. Zaradi tabora je znašal celoten promet v pretekli poslovni dobi 4.273.139 din.

Tajniško poročilo brata Nečime se je glasilo: Centralni odbor ZFO je imel v pretekli poslovni dobi 35 rednih sej, 2 iz-

redni seji in 5 podzveznih svetov. Dopisov je prejel 3303, odposlal pa 1316, pri čemer ni všteta korespondenca ob priliki mladinskega tabora.

Duhovni vodja kanonik dr. Žerjav je poročal o duhovnem življenju naših fantov. V preteklem letu so bili trije tečaji za duhovne voditelje v fantovskih odsekih. Tečajev se je udeležilo okrog 160 duhovnikov. V knjižici Fantovski sestane-ki so bili vse leto članki, ki so naše fante opominjali na pomen cerkvenega leta in praznikov. V prihodnjem letu bo ista knjižica prinesla še nove članke o bistvu in lepoti katoliške cerkve; priredili bomo duhovne vaje za fante, posebno pazili na narodno in državljansko obrambno delo med našimi fanti in priredili brezalkoholni in breznikotinski teden.

Urednik Kresa je podal poročilo o urejevanju našega fantovskega glasila in obljubil za prihodnje leto, da bo vpeljal v list nove oddelke o praktičnih gospodarskih delih, o nekaterih važnejših vprašanjih iz književne teorije, zabavni koticček i. dr., vse to pa le, če bo mogoče naše glasilo povečati in pomnožiti. Izrekel je željo, naj bi bil vsak naš član tudi naročnik na svoje fantovsko glasilo. Ker zaradi velikega števila revnih članov še zaenkrat ni bilo mogoče skleniti, naj bo Kres obvezen prav za vsakega našega člana, je urednik izrazil željo, naj bi vsaj premožnejši odseki naročili Kres za vse svoje člane!

Brat Tršinar Slavko je poročal o stavbeni zadrugi Stadion.

Predsednik dr. Žitko Stanislav je ob koncu povzel glavno delo naše organizacije v preteklem poslovnem letu in določil zlasti nekatera načelna stališča ZFO. Namen naše organizacije je predvsem ta, da vzgojimo v svojih vrstah značajne slovenske katoliške može. Organizacija je sodelovala pri taborih, pri katoliški akciji in je včlanjena tudi v izseljenski zbornici. Delo v prihodnjem letu bo predvsem posvečeno notranji poglobitvi.

Po poročilih preglednikov se je razvil razgovor o vseh poročilih, nato pa so bile volitve novega odbora. Izvoljen je bil večinoma stari odbor.

Pri predlogih in slučajnostih so bile sklenjene nekatere važne določbe glede spremembe poslovnika, nošnje naših znakov in fantovskega kroja in podobno. Vse te spremembe bodo članom posebej objavljene.

Ob prazniku katoliške mladine

(8. decembra.)

Kakor ves katoliški svet, tako tudi naša slovenska katoliška mladina praznuje danes najsvetejši Marijin praznik, praznik njenega Brezmadežnega spočetja. Izbrala si je katoliška mladina za svoj praznik prav današnji dan zato, ker je proglasila Brezmadežno Devico za svoj vzor, za svojo zavetnico in za svojo mater, sledeč geslu: »Ti moja Mati, jaz Tvoj otrok«. Izbrala si je naša mladina ta veliki dan za svoj praznik zato, ker je prav mladina temu dnevu najbližja po svoji nedolžnosti, čistosti in svetosti.

Živimo v moderni dobi 20. stoletja, v dobi velikanskega napredka tehnike, civilizacije in prosvete, v dobi napredka v vseh panogah znanosti in umetnosti. Ali je pa ta človek 20. stoletja, ki je doseglo, skoraj bi rekel, vrhunec človeške civilizacije sploh, ali je ta človek tudi v svojem srcu srečen in zadovoljen? Ali je njegov srce utešeno, ali je našlo v velikem napredku tisto srečo, ki po nji hrepeni že od tistih dob, ko ga je Bog-Stvarnik izgnal iz raja in ga zapodil na trdo zemljo z znano strašno besedo: Ob potu svojega obraza boš jedel svoj kruh?

Ne, moderni človek v sijajnih iznajdbah in odkritjih in skrivnostih, ki jih je izvel iz zemlje, ni našel miru in sreče. Za nas katoličane ni to nobeno razočaranje, saj vemo, da bo človeško srce po psalmistovih besedah srečno šele tedaj, ko bo mirno počivalo v Gospodu. — Sicer pa, pogledjmo samo malo okrog sebe! Ali nam mrki obrazi delavcev govore o sreči tega stanu, ki bije rav v današnjih dneh najhujše boje s kapitalisti? Ali nam o svokojnem miru pričajo nagubančena lica našega malega kmeta, ki često nima ne denarja ne kruha? Ali nam končno pričajo o zadovoljstvu obrazi bogatih slojev, ki niso nikdar srečni in zadovoljni?

Ne, v današnjem svetu zastoj iščeš miru in sreče, kajti mir in sreča sta vse kje drugje doma kot v zmaterializiranem svetu. Ta mir in sreča sta namreč doma v katolištvu, v Cerkvi, sta doma v domu, ki je pod varstvom Brezmadežne.

Saj ste že vsi videli sliko današnjega praznika: Na svetovni obli stoji Žena, ki se pod njenimi nogami zvija kača: In ta žena bo kači glavo strla, je bilo prero-

kovano že prvima človekoma ob izgonu iz raja. In tista kača pod nogami prečiste Device — je satan, je greh, je naše poželenje, zato je danes praznik čistosti, nedolžnosti, lepote, brezmadežnosti.

Rekli smo, da današnji svet vsega tega ne pozna. Da, celó boj je napovedal moderni človek resnici, dobroti in lepoti. In ker je katoliška mladina zagovornica resnice, nositeljica dobrote in nosilka prave lepote in čistote, je svet tudi nji napovedal boj, brezobziren boj.

Svet bi našo katoliško mladino rad preslepil, zmotil in jo pridobil zase. Zato prihaja k nji kot volk v ovčjem oblačilu. Pregovarja jo, češ, saj te ne učim nič napačnega. Glej, veselja ti nudim in zabave. Vse življenje boš srečna, mladina, in raj boš imela na zemlji. To ovčjo obleko dobro poznamo: marksizem se ji pravi, marksizem, ki nam pridiguje, da bo na mah rešil zapletena socialna vprašanja s tem, da bo vzel kapitalistom njihovo premoženje in ga razdelil med delavstvo. O, že je pokazal to v boljševiški Rusiji, vsi vemo, kako. In če gre marksistu le za socialno blaginjo, kot pravi, zakaj meče križe in verouk iz šol? Zakaj potem preganja vero in Cerkev in duhovnike? Zakaj pa ustanavlja komunizem po vsem svetu brezbožniške organizacije?

O, zato, ker ve, da je mladina za njegove prevratne ideje tako dolgo nedostopna in gluha, dokler ima le trohico vere v sebi, dokler veruje v edino pravega osebnega Boga, dokler ceni svoje devišstvo nad vse! Zato hoče največji sovražnik krščanstva — boljševizem — že v mladini zatreti vsako misel na Boga, neumrjočo dušo in večno življenje. Mladine je bodočnost! Če bo pridobil mladino, je njegova zmaga zagotovljena!

Katoliška mladina pa ve, kaj je njen vzor: ne veseljačenje, ne pretepi in revolucije, ne denar in vino, ampak — današnji praznik Brezmadežne, praznik nedolžnih src, praznik odločnosti in poguma, kakršnega je imela Ona, ki je kači glavo strla! — — —

Pa še z druge strani prihaja sovražnik naše katoliške mladine. Ta pa je bolj skrit. Pravi, da ne preganja vere in Cerkve, le bolj postranska stvar, stvar

posameznika mu je to. Prva pa mu je narod, nacija. To obožuje, to mu je Bog. Da, celó tako daleč gre, da trdi, da imej vsak narod svojega boga, svojo nacionalno vero in Cerkev, pa zato proti krščanski Cerkvi pričinja tako imenovani kulturni boj. Dovolj zgledov poznamo iz današnje Evrope, kjer so že začeli ustanavljati lastno narodno Cerkev, češ, da krščanstvo preveč diši po židovstvu!

O, zopet vemo, kaj hoče ta pretirani nacionalizem, ki je le preveč zmešal lestvico vrednot. Katoliška mladina pa odločno izpoveduje, da na svojih oltarjih hoče imeti le Boga in Brezmadežno in krščanske svetnike, ne pa malikov, pa če so še tako vabljivi in moderni! Katoliška mladina po vsem svetu izpoveduje danes načelo, da se zbira in se bo vedno zbiral le pod praporom Brezmadežne. Odločno izjavlja, da hoče ostati v zlati sredi, da noče ne na skrajno levo, kjer divja boljševizem, ne na skrajno desno, kjer se zbirajo pripadniki poganskega nacionalizma ali fašizma! Kači na levi in kači na desni je treba streti glavo, to je naloga katoliške mladine, ki se je mora resno zavedati. Tu ni mesta ne za šalo ne za odlašanje. Saj poznate tisto priliko iz svetega pisma o sejavcu in semenu: ko je sejavec v miru spal in počival, se je prikradel sovražnik na njegovo njivo in mu nasejal ljulke med pšenico. Sejalec ni bil buden, ni bil čuječ. Ne posnemajmo ga, budno glejmo na levo in na desno in na vsak napad s te ali one strani moramo takoj odgovoriti s protinapadom.

In še tretje hočem poudariti. Oba sovražnika na levi kot na desni sta zvita,

ker sta po svetopisemskih besedah »otroka tega sveta«, ki sta bolj modra kot otroci svetlobe. Zato je še tretja nevarnost, ki preti katoliški mladini: da se v njenih lastnih vrstah pojavi sovražnik. Saj se zna sovražnik primuzati skozi vsako špranjo, skozi vsako luknjico v naš tabor in nam v naši trdnjavi sami začne kaliti in zastrupljati vodo, med nas same trositi pokvarjene ideje, med nami samimi utegne pridobiti pomočnikov in »sodrugov«.

Zato, mladina, bodi stalno na straži! Vojak na straži mora biti vedno obrnjen proti sovražniku, mora neprestano opazovati njegovo premikanje, mora z bistrim očesom spoznavati njegove namere in priprave.

V nas samih imata oba sovražnika svoje oglednike, svoje sle: to so naša slaba nagnjenja, naše slabosti, naše strasti. O, kako rade bi te strasti vsak čas izdale naše dobre načrte, naša dobra dela in stremljenja. Tako slabotno je naše telo! Zato pa je tem močnejša naša duša! Nji dajmo vedno vlado v roke, telo pa naj bo s svojimi strastmi v opoziciji. Čistost in nedolžnost naj bosta glavna ministra v vladi duše! To je tista žična ovira, preko katere ne bo mogel sovražnik ne z leve ne z desne!

Katoliška mladina! Tvoj dan je danes! Praznik Brezmadežne! O, prosí Devico, da bo vedno ostala Tvoja Mati, da Ti bo vedno pri vseh napadih zunanjih in notranjih sovražnikov priskočila na pomoč. Posveti vso svojo mladost Nji, ki je kači glavo strla, pa boš z njeno pomočjo tudi Ti strla glavo sovražniku na levi, sovražniku na desni in strastem v sami sebi!

P. Kazimir Zakrajšek:

SLOVENSKI IZSELJENCI

27. novembra, prvo adventno nedeljo, bo slovenski narod zopet posvetil svoje misli in svoje molitve svojim izseljencem na tujem, svojim zamejskim Slovencem in Slovincem po našem jugu. ZFO se je pridružila Izseljenski Zbornici in tako Družbi sv. Rafaela — in s tem dala svoje zmožnosti in sodelovanje slovenskega fantovstva na razpolago temu velikemu našemu narodnemu vprašanju. Družba sv. Rafaela se prav iskreno zahvaljuje glavnemu vodstvu te organizacije in ZFO pri

delu, kar najiskreneje pozdravlja ter kliče vsem slovenskim fantom: pristréno dobrodošli v našem krogu! Iskreno pozdravljeni!

Naše izseljensko vprašanje, vzeto v širšem pomenu, je eno izmed najvažnejših narodnih vprašanj. Pod izseljenstvom namreč ne mislimo samo onih 400.000 Slovencev, ki so se izselili v zahodne države Evrope in v obe Ameriki, temveč tudi naših 800.000 zamejskih Slovencev, ki jih je kruta pogodba odtrgala z državno mejo

od našega narodnega telesa, in na skoraj 100.000 Slovencev, raztresenih po našem jugu. Če vse te seštejemo, dobimo veliko število: en milijon dvestotisoč. Te številke se pa mora ustrašiti vsak zaveden Slovenec. Kri se mu mora ustaviti in mráz ga mora stresti. Nad polovica naroda odtrgana od narodnega telesa! Odsekaj od svojega telesa polovico, kaj bo s teboj? Odsekaj pol debela kakemu drevesu, ali ne pomenja to njegov pogin? Ako izgubimo to polovico, smo še narod? Bomo vzdržali narodno?

Izseljenska nedelja nas hoče v prvi vrsti opozoriti na to strašno dejstvo. Ali ni že to dovolj vzroka, da smo se obrnili náte, cvet slovenskega naroda, da te opozorimo na to strašno stvar, ki se je v mladeniški lahkomišelnosti morda še ne zavedaš, ki pa bo po nekoliko letih stopilo prédte kot strašna resnica, ki bo zahtevala od tebe, da rešiš to vprašanje ali pa pogineš? Velik greh bi zakrivali mi starejši nad teboj, ko bi tega ne prinesli o pravem času préd te v pravi luči, v vsi grozoti, v vsi nevarnosti za naš narodni obstoj. Ali bomo to vprašanje rešili? Žalostna dediščina je, ki ti jo mi, umirajoči rod, zapuščamo. Še žalostnejša dediščina bi pa bila, ako bi te pustili v nevednosti in nepoznanju te grenke resnice. Ako bi te o pravem času ne navdušili za to delo, ker še ni vse izgubljeno, ker ni še vzroka za malodušnost, temveč je še mogoča rešitev, samo treba bo velikega poguma, dela in junaškega narodnega navdušenja, da te bo usposobilo za vse žrtve, ki so potrebne, da se to vprašanje reši in reši narod. Ne, mi nočemo in ne smemo umreti! Lahko nas uklenejo v sužnost. Toda če bomo močni v veliki narodni ljubezni, veliki ljubezni do svoje narodne države, v kateri samo je naša rešitev, nas ne bodo ubili. Krogle, ječe, vislice lahko ubijejo naša telesa, naše duše pa ne morejo. Svet je danes in bo v prihodnje le tistih, ki so junaški in požrtvovalni, ki delajo. Vsak narod ima tako prihodnost, kakršno si sam ustvari. Veliki svetovni dogodki, ki so se odigrali in se še odigravajo pravkar pred našimi očmi, nam dajejo ta veliki nauk. Letošnja izseljenska nedelja naj nam bolj kot kdaj prej živo pokaže to resnico in naj nas navduši za junaški boj za svoj narodni obstoj in za obstoj naše narodne države.

Imamo skoraj nad tri sto tisoč svojih rojakov raztresenih po svetu. Izseljenska Zbornica bo te dni izdala svoj izseljenski zbornik z adresarjem naših Slovencev po

svetu. Vsak odsek ZFO mora nabaviti ta zbornik, ki naj bo njegova učna knjiga naše narodne zavesti, pa tudi narodnega dela po vaših odsekih.

Vsi ti visoki stotisoči so za nas 90 odstotno za zmerom izgubljeni. Prej ali slej bodo vsi potonili v morjih raznih tujih narodov. To je njihova grenka usoda, pa tudi grenka naša narodna usoda, ki se ne da preprečiti. Dala bi se pa preprečiti njihova prehitra smrt. V veliki večini je že prvi slovenski izseljenski rod izgubljen brez koristi za nas.

Sedanji umirajoči rod zapušča tebi, slovenska mladina, žalostno dediščino — veliko izgub. Po deset do dvajset tisoč slovenskih »desetih bratov« je drlo na leto čez jeseniški predor na tuje za kruhom, pa se razen nekaj narodnih voditeljev, nadškofa Jegliča in dr. Kreka, nihče ni zmenil za to. Kakor bi nam kdo prerezal žilo dovodnico, tako je drla naša najboljša kri na tuje in plodila tuje narode, bogatila tuj kapital, bogatila tuje narode; pa kdo se je zmenil za to? Niti čutili nismo rane. Niti tega se nismo zavedeli, kaj pomeni za naše narodno telo izguba toliko sveže in zdrave življenjske krvi, same naše mladine. Prejemali smo od njih iz tujine milijarde njihovih krvavih žuljev v obliki denarnih podpor, si polnili naše denarne zavode, reševali svoje domove pred bobnom, reševali svoje strehe nad glavami družin, si kupovali boljšega kruha. Toda, ali ni bila naša dolžnost vprašati se, kako pa se njim godi na tujem? Kako bi vso to kri rešili? Jo ohranili zvesto Bogu in narodu? Res smo bili sami doma sužnji tujcev, ki so nam izpred ust jedli naš kruh. Res se biva naša država za naše izseljence ni zmenila, temveč je bila še vesela, da so šli, da nas je bilo čim manj doma, in ji je bilo na tem, da se ti čim manj vrnejo domov. Vendar kot narod bi se pa vendar morali zavedati vsaj svoje lastne krvi, vsaj iz hvaležnosti za tako velike njihove denarne podpore in boljše zanje preskrbeti, kakor smo.

Ko bi se bilo tu doma več delalo za izseljence, bolj skrbelo zanje, bi bil še ves prvi rod ohranjen tudi nam v korist. Še prvi rod bi bil navezan na nas z ljubeznijo in bi delal na tujem za nas in nam pošiljal svoje milijone in nam bogatil naše narodno bogastvo. Ohranil bi bil ljubezen do nas in bi v tujini delal za nas, branil naše koristi, delal za naš narodni obstanek. Tako pa imamo tam samo narodne razvaline. Slovenska izseljenska

mladina umira narodno za nas, da, nas celo marsikje prezira, se sramuje svojega rodu. Iz očeta »Kovača« so postali otroci samo še Smithi, iz »Šinkovcev« Sinkower-ji, iz Zakrajškov samo Zacki, iz Zajcev »Robertsi« itd. Kolika škoda! Bili so v svetovni vojski že trenutki, ko nam je izseljenstvo v Ameriki pomagalo do svobode. Neznano je tu doma, koliko so ameriški Slovenci med svetovno vojno delali in tudi pomagali in tudi dosegli za ustanovitev naše narodne države pri Wilsonu. In taki trenutki bi utegnili še priti. Toda kaj ko imamo svojo izseljensko mladino ubito, mrtvo za nas, ker smo jo pustili ubiti, pustili umreti, ker se nismo zavedli velikega časa in zanjo o pravem času prav nič poskrbeli.

Še je čas, četudi je samo še pet minut pred dvanajsto. — Še se da veliko rešiti. Mladina, kar smo zagrešili mi, umirajoči rod, popravi ali vsaj skušaj popraviti ti, kar bo samo tebi, naši narodni bodočnosti, v korist.

Po jugu imamo raztepane visoke tisoče prav po vseh mestih. Veliko misijo imajo zlasti ti naši rojaki. Mi smo najkulturnejši del države. Tega se zavedajmo! Nismo plemenski fanatiki. Vendar kdo nam more in sme zameriti, če mi ljubimo svoj narod tako, kakor ljubi svoj narod Srb in Hrvat? Imamo veliko misijo pri urejanju naše države. Naša je in mi smo njeni! Toda po besedah velikega predsednika USA Theodora Roosevelta, more biti samo tisti velik državljani, ki je najprej velik v svoji ljubezni do lastnega naroda, do lastne krvi.

To je novo vprašanje za vas. To je tvoje vprašanje, mladina. Imamo tam tisoče slovenskih fantov, ki odrasčajo brez prave vzgoje in so v nevarnosti, da bodo plen državi sovražnih elementov. Fantje, veliko delo za vas! To slovensko mladino dobivati sem v Slovenijo na tečaje, na počitnice in jo prežeti z velikim slovenskim in jugoslovanskim in katoliškim duhom, to je tvoja naloga. Izseljenska nedelja naj nas opozori tudi na to vprašanje! Slovenski fantje, hočete doprinesti žrtve, svoj trud, svoj delež za močno in lepo urejeno našo državo in pa za krepek njen obstoj in razvoj države slovenskega naroda? Izseljenska nedelja vam bo dala lepo priliko za razmišljanje o ti nalogi.

Imamo sezonsko delavstvo.

Človek bi si želel mogočnega preroka Jeremije, da bi zajokal nad žalostno našo narodno usodo. V prejšnjih časih je bil deseti brat v hiši tisti revež, ki je moral

z doma na tuje po kruha. Danes mora že vsak tretji, da, vsak drugi! In tako se je rodilo sezonsko izseljevanje. V tisočih, letos nad pet tisoč naših najboljših mladih moči mora v Nemčijo, v Francijo na najnižja dela, za kravje dekle in pastirje, za najbolj umazana dela na gnoju, za najnevarnejše delo v rudnikih, da si zasluži revno skorjico kruha, za dela, katerih Nemec in Francoz ne marata delati. Slovenec naj bo njihov suženj, naj dela zanje! In pri tem naj mu dá ne samo svoje telesne sile, temveč tudi svojo dušo, svojega Boga. Vračajo se nam okuženi na duši in dostikrat okuženi na telesu. Trpka in grenka usoda našega naroda! Pa še tiho moramo biti, da nam oholi sosed še te skorjice kruha ne odreče. Zopet novo vprašanje, tvoje vprašanje, mladina! Tudi na te sužnje naj nas naša izseljenska nedelja opozori, da mislimo nanje in iščemo zanje rešitve.

Potem še versko izseljensko vprašanje! Chicaška »Prosveta«, komunističen dnevnik, piše te dni: »Čemu toliko salamenske brige (namreč tu doma), da bomo versko ali nacionalno poginili, da bo naša mladina izgubljena za stari kraj, — ko pa ves čuječi svet lahko vidi, le reakcionarni gospodje »rešeniki« (misli Družbo Sv. Rafaela in Izseljensko Zbornico) nočejo ali ne morejo videti tega, da nas je najmanj sto tisoč že zdavno versko propadlo, da smo jugoslovansko-nacionalno do malega že vsi propadli in da naše mladine ne rešijo več vse armade iz Evrope.« Prežalostna, vendar resnična spoved!

Koliko je tu krivde zopet na nas! Reševali smo pogane, na svoje brate, na svojo kri pa pozabili!

Koliko bo dala izseljenska nedelja misliti! Koliko skrbi bo vzbudila! In kako nas navdušila, če jo bomo premislili v duhu, kakor je mišljena!

Kaj naj naredo odseki ZFO za izseljensko nedeljo?

1. Molijo naj za svoje na tujem, da jih Bog obvaruje sebi in narodu.

2. Sklenite, da boste vsaj nekaj večerov letošnjo zimsko sezono posvetili temu vprašanju.

3. Za izseljensko nedeljo priredite vsaj majhno akademijo s predavanjem.

4. Sklenite, da boste pomagali za prihodnje počitnice omogočiti saj enemu slovenskemu fantu iz tujine počitnice tu v domovini.

5. Da boste vzeli fante ene izseljenske naselbine v svoje varstvo, si ž njimi do-

pisovali, jim pošiljali prebrane naše liste, zbirali zanje knjige.

6. Zbirali nove člane za Rafaelovo družbo, razširjali njeno glasilo »Izseljenski vestnik«, zbirali darove za Raf. družbo.

Zato, mladina! Izseljenska nedelja je tvoja, predvsem tvoja nedelja! Jo boš razumela? Boš razumela svojo veliko nalogo, ki ti jo nalaga sedanji veliki čas? Jo

boš morda zamudila? Če jo boš, — ne meči kamenja na nas, umirajoči rod! Če smo grešili, eno smo pa naredili, opozorili smo te o pravem času, da vsaj ti narediš vse, kar moreš, da rešiš polovico naroda na tujem in s tem tudi sebe!

O da bi letošnja izseljenska nedelja vzbudila v naši mladini resno in odločno voljo, da hoče pomagati pri tem delu! Fantje, na noge!

Jože Cukale:

Kmalu bo sveta noč...

*Kmalu bo sveta noč,
Jezušček prišel bo k nam,
dal nam bo svojo pomoč,
prišel, prišel v naš hram.
Jezus otrokce je kakor sem jaz —
rad pa mu nekaj povedal bi,
nekaj, kar mene hudo skrbi...*

*Ali bo Jezušček mogel nocoj,
ko ima majhne kot jaz noge,
daleč v tuje neznane dežele —
tja med Zamorčke, Kitajčke, Japončke
to sveto božično noč,
da jim prinese nebeške pozdrave
in svojo pomoč?*

*Slišal sem, kje so zamorske dežele,
še bolj so daleč kitajski bregovi,
japonski in indijski lepi vrtovi —
brez jasic in lučk so poganski domovi.*

*Joj, jaz neumnež, kako govorim:
Jezušček vendar mogočen je kralj,
če k nam bo prišel z nebeških dalj,
ne bojmo se, tudi k njim pride!*

*O, zdaj me nič več tako ne skrbi.
Le nekaj kot prošnja v mojem srcu gori.*

*»Dete nebeško, glej, rad te imam,
rad imam tudi uboge poganec
in zato prosim te, pridi še k njim,
lučko prinesi jim v brezdomno temin,
v tej sveti božični noči
zanje te prosim pomoči!*

*Gotovo obiščeš še misijonarje —
še nădnje razlij svoj sveti mir
in jim sporoči prelepe pozdrave,
da vsaj za ta sveti večer
pozabijo na vse skrbi.*

*Kar z roko potegni čez njih trudne oči
in bodo veseli, veseli kot mi.*

*Ti si mogočen in k njim prihitiš,
temne skrbi jim z duš prepodiš.
Blizu je sveta noč,
mali kralj slave prihaja na svet,
siplje na zemljo božjo pomoč
Japončkom, Kitajčkom, Zamorčkom,
še drugim in nam —
pridi, le pridi, odprt je naš hram!«*

*Slava Bogu na višavah
in na zemlji mir ljudem!*

Polda Tone:

Bajka o svetem večeru

Pred božičem so vsi mislili, da bo zapadel sneg, pa ga ni bilo. Še na sveti večer o mraku ni kar nič kazalo. Mraz pa je bilo in zjutraj je bilo po ograjah in vrtovih vse belo sreža, ki ga je pustila megla.

Visoko na podstrešju med tramovi in staro

šaro sta si za silo pripravila bivališče mati in sin. Brezdomca kot tolko drugih; mati stara, da je morala na vsaki stopnici loviti sapo; krčevito je grabila za ročaj, da je zmogla strmino. Sin ni imel dela, le včasih je tu in tam ujel kakšen zaslužek. Tam okoli

Vseh svetih je iztaknil to luknjo na podstrešju. Gospodar trgovec jo je dal, le drva mu mora nasekati. Za silo sta si uredila: lino sta zagnila s papirjem, pa je še pihalo. Sam je že prestajal: podnevi je hodil po mestu in stikal za delom, ponoči pa se je zakopal v cunje in spal. Mati pa je hudo trpela: ves dan je čepela doma in čakala sina, ki se bo nekega dne gotovo vrnil in povedal: »Delo sem dobil! Zaslužil bom! Selila se bova...« Pa se je vedno vračal s trudnim korakom, da je takoj vedela — spet nič.

Tudi na sveti večer so bolno zastokale stopnice in mati je vedela vse. Pa ga je vendar vprašala, ko je sedel na star zaboj.

»Nič! Nič! Kot vedno.«

Lojze se ni upal pogledati materi v obraz. Topo je povedal zgodbo — kot jo je že tolikokrat: tu je bil, tam je vprašal... pa povsod so ga zavrnil, vedno še nič dela zanj.

»Lojze! Sezuj se! Premražen si,« je mati prigovarjala. »Sem zlezi pod odejo, da se ne prehladiš.«

»Ha-aaa! Prehladiš? Kdo pa se zmeni, če se eden od nas prehladi! Če bi se gosposki kužek, bi jokali — ja, če pa poginemo mi, jim bo le v korist! Ne bo jim treba gledati naših izpitih obrazov, naših posušenih rok, ki jim kot strah vrtajo v oči... Pa kaj govorim?«

»Res je! Kaj govoriš? Sveti večer je, ne spodobi se taka beseda, ki je kakor madež na prazničnem prtju.«

»Sveti večer... praznični prt... Ali niste včasih pripovedovali o deveti deželi? Ko ste rekli ono o prazničnem prtju in svetem večeru, sem mislil, da spet pričenjate z bajkami... Mati! Sveti večer je za nas bajka! Praznični prt nam je le še pravičica.«

»Lojze! Kaj ti je nocoj?«

»Kaj mi je! Kar mi je bilo snoči in davi in kar mi je že dolgo: lakota moli drugačno vero, kot jo uče duhovniki!«

»Kristus — Marija! Si ob pamet!«

»Ne mati! Vi tega ne razumete! Vedno ti čite doma! Naučil sem se očenaša lačnih potepencev!...«

Sin je utihnil, mati ni mogla do sape. Čez čas je spet začel nekoliko pomirjen: »Sveti večer! Ali ni prav tak kakor včerajšnji, ali ni tak kot vsi: tema na podstrešju, lakota v želodcu, mraz v kosteh... Ne vem zakaj naj bo prav nocoj sveti večer?« je komaj slišno končal. Mati je mirno povzela:

»No! Lojze, sezuj se! Potem imam nekaj večerje,« je skoro nagajivo rekla.

»Saj takoj odidem,« je vzplamtelo v sinu in če bi ne bila tema, bi mati mogla opaziti

blisk v očeh in roko, ki je v žepu počasi nekaj otipavala.

»Kam?« se je prestrašila mati in ker se je glas izgubil v prazno, je spet ponovila: »Kam?«

»Sam ne vem kam! Kar tako sem rekel,« se je umaknil Lojze in roka je prestrašena tlačila konec vrvi nazaj v žep.

Potem sta molčala. Mati je brkljala neke v kotu in tuhtala, kako naj sina zavrne od vere, lakote in obupa. Sin pa je začel:

»Tudi na občino smo šli. Veste, kaj so rekli: »Ko pade sneg, boste dobili delo — ceste bo treba snaziti.« To vam je tolažba! Na drugi strani pa vsi obetajo milo zimo in skoraj nič snega. Če bi čakali snega, bi vsi umrli od lakote. Ali veste mati, da je smrt zaradi lakote najhujša: človek si grize prste in roke in pije lastno kri. Jaz pa bi si rajši sam prej izbral lažji konec — na primer...«

»Kaj govoriš?« še so dobri ljudje, ki dajo nekaj svojega nam, ki nimamo ničesar.«

Da ne bi žalil matere, je utihnil.

»Takole,« mu je mati postavila v naročje nekaj v papir zavitega. »Da nama sveti večer ne bo le bajka — kruh in košček klobase... Jutri bova vsak celo klobaso in potice — orehove, jutri, ko bo sveti dan.«

»Kje ste to dobili, mati?« je streslo Lojza.

»Kolebarjevi so prinesli klobase, tri so prinesli, Samarohovi pa so dali majhno potico in kos kruha, da bova imela malo za praznike.«

Mati je počasi drobila kruh in ga nekako pobožno nosila v usta. Sin pa ji je porinil papir s kruhom nazaj.

»Kaj nisi lačen?« je zastal materi grizljaj.

»Ali naj živim od miloščine, ko imam pravico do dela in kruha — saj sem zdrav in močan!« je izdaval sin in spet so se prsti oprijemali vrvi v žepu, kot se je oprijemlje potopljenec.

»Zakaj si nocoj tak? Saj sem rekla, da se ne družiš s Poberetom!«

Lojze je izbruhnil: »Veste, zakaj so prinesli klobaso in potico? Iz bahaštva!«

»Nikar tako!« je zaprosila starka.

»Ni pravičnosti, ni ljubezni! Mati! Ali je še Bog?«

»Je Bog!« je skromno povedala mati.

»Mati! Jaz pravim: ni Boga! Če bi bil, ne bi gledal bogatinov, ne bi gledal nas v revii — saj pravijo, da je pravičen! Kako bi mogel pustiti, da toliko trpim!«

»Ali res toliko trpiš?«

»Trpim? Več ne bi mogel! Kje je zlo, ki bi šlo čez mene, ne da bi me oplazilo. Konec mora biti! Ne bom več čakal počasnega konca lakote — treba je le nagle kretnje in končano bo.«

»Sin, prenesi! Boljše bo... morda že jutri,« je tolažila mati.

»Boljše bo... Še nocoj mora biti boljše! Kdo bi čakal negotovosti jutra... nocoj bo konec z menoj in potem bo dobro...«

Skoraj neslišno je pričela mati pripovedovati zgodbo o možu, njegovem očetu. Sprva je ni poslušal — saj je vedel, da je bil oče dober, plemenit in pobožen — proti koncu pa je le poslušnil in se spet zamislil.

»... škoda, da ne pomniš, kako je umiral. Tisti večer so ga prinesli: komaj tretji dan je bilo, odkar je delo dobil. Nekdo mu je bil nevoščljiv dela, pa ga je pričakal in zabodel. — Rdeče se je pocedilo na rjuhe, ko so ga položili v posteljo. Široka rana je zijala na desni, na prsih. Nemo od odšli možje, ki so ga prinesli. Ni bilo človeka, ki bi stopil k meni in mi rekel toplo besedo in mi v moji bedi podal svežo cunjo, da bi mu jo potisnila na rano. Bila sem sama, nikogar ni bilo, razen tebe, ki si slabotno zavekal, ko sem te vzela s prsi, da bi postregla očetu.«

»... ko je oče hropel in lovil sapo in sekal raztrgane besede, da je še močnejše tekla kri, se mi je v obupu stegnilo pred očmi: strgala sem s tebe zadnje cunje in te na rokah dvignila proti nebu: »Bog! Kako moreš gledati vse to? Glej to golo bitje! Ali si res tak trinog, da si ustvaril to nebogljeno dete zato, da se boš naslajal ob njegovih mukah, ko bo v lakoti umiralo? Ali si res tako slaboten, da nimaš moči, da bi vzel onim, ki imajo, in dal nam, ki smo brez vsega? Če si — o Bog — potem ne vzemi očeta!«

»... Prišel je k zavesti in vse slišal. Potem sem uganila na njegovih ustnicah kratke stavke: »Ne želi mi slabega! Grem po plačilo. Na svetu nisem dobil pravice! Ni je — ljudje so prevpili Boga — vere ni — ljudje nam narekujejo drugo vero, duhovnikov nihče ne posluša — ljubezni ni — ljudje so si postali volkovi — za dobro ni plačila — kako naj človek plača... Bog je plačnik! On bi moral plačati ali kaznovati. Pa na svetu ni kapitala, s katerim bi povrnil, in vsaka palica se zdrobi ob prvem udarcu. — Smrt! — Danes bom stopil pred Boga in bo sodil. Me ne danes, tebe jutri. Vsi bomo stali pred njim, o kako jasno danes tu vidim, in bomo odgovor dajali. — Odgovor zase — za sina. — Sina imava — skrbi, da bo odgovor rati njega lahek...«

»... ko so ga pokopali, so prišli strašni dnevi. Lakota, trpljenje, bolezen! Težke noči, dolgi večeri — hujši kot je današnji. — Stradala sem, da si le ti imel skorjo kruha, delala in garala — vse zate. — Vse pa je bilo pozabljeno, ko sem ti prvič sklenila roke in si zajeceljal besedo — Bog...«

V molk so prešle zadnje besede in le globoko spodaj na cesti je včasih zahupal avto, ali pa se je kot rezget razlegel smeh. Mati si je obrisala solze, sin pa je čez dolgo začel, kot bi se prebudil:

»Pa mislite, da je oče prav rekel ono o smrti in življenju onstran?« je poskrbelo Lojza.

»Oče je stal že v smrti in je že gledal preko nje. In je videl: smrt, — pa to ni konec — življenje gre še preko smrti!« je iskala mati, kako bi bolje povedala.

»Kaj res s smrtjo ni vsega konec?« se je prestrašil Lojze.

»Smrt je pričetek življenja!«

»Pa so tudi v onem življenju bogatini in siromaki?«

»Vsi homo enaki. Za dobre je tam plačilo, za zle kazni — trpljenje.«

»In kaj čaka mene, če bi odšel nocoj?«

»To ve samo Bog in to moreš slutiti ti.«

»Če bi vzel vrv in se obesil!«

Misel se mu je razpredla v glavi in povedal jo je materi:

»Potem ni rešitve: tu živim trpljenje, ki ga morem končati. Ko ga s smrtjo končam, nastopi onstran novo, morda hujše trpljenje. Pa sem mislil, da si bom z vrvjo krog vratu pomagal, pa glej — vrv je bila preperela — raztrgala se je in mene odnašajo valovi...«

Srdito je vrgel konopec v kot. Mati pa ga je vprašala:

»Kdo ti je dal življenje?«

»Vi, mati!«

»Ne, sin! Bog ti ga je dal! In glej! Samo Bog ima pravico, da ti ga vzame. Trpeti ti je dal, da ti ne bo treba onstran.«

»Ali si bom s trpljenjem odkupil srečno sodbo in lahek odgovor pred Bogom?«

»Kako si vse pozabil! Saj sem te učila. Poslušaj!«

Od nekdaj so se oglašali svetonočni zvonovi.

»Mati! — Močnejši ste od mene! — Premagali ste me! — Radi vas hočem živeti — ne bom se obesil! Mati! Zakaj molčite? Dajte, govorite! Povejte karkoli! Tako dobro mi dene vaša beseda.«

In kot bron polnočnih zvonov je materina beseda zapela zgodbo o prvi sveti noči: o revni materi Mariji in njenem prvorojencu Jezusu; ki sta bila tako uboga, da sta stanovala v hlevu, ker ju v hišo niso sprejeli; ki sta prenašala mraz in pomanjkanje, da bi nam dala zgled; o pastirjih, ki v svoji bedi niso mogli mnogo dati Sinu božjemu, pa so ga zato molili, in o angelcih, ki so se pridružili molitvi pastirjev in jim v tolažbo zapeli: »Slava Bogu na višavi in mir ljudem, ki so Bogu po volji!«

Božična

Sredi tihe polnoči,
dete božje se rodi,
da bi radi nas trpelo,
naše grehe nase vzelo.

V jaslicah leži otrok,
ki je radi nas ubog,
da bi nam bil pot v življenje,
našim dušam v odrešenje.

In zato smo danes vsi
v cerkev k jaslicam prišli,
da se bomo zahvalili,
k Tebi, Jezušček, molili.

Ivo Kermavner:

Telovadni in športni znak

Zopet nekaj novega, si boste mislili, dragi bratje, ko boste prečitali ta članek. Da, res je za nas nekaj novega, toda za telesnovzgojne organizacije po vseh večjih državah je ta stvar že stara, v nekaterih celo že precej stara. Pri nas tega znaka še ne poznamo, čeprav se je že mnogo pisalo o tem. V naši državi takega znaka še nimamo in zato se je Zveza fantovskih odsekov odločila, da izda za svoje člane telovadni in športni znak, odlikovanje, katerega bo mogel dobiti vsak naš član, ki bo dosegel predpisane pogoje in ki redno in vsestransko deluje v telovadbi in športu. To bo odlikovanje, katerega bomo izdali posebej za civilno obleko, posebej za krog in posebej za telovadno obleko. Obenem s tem znakom bo dobil vsakdo izkaznico, brez katere nihče ne bo smel nositi tega odlikovanja. Bo to znak, s katerim se bo v resnici lahko vsak naš fant ponašal; kajti kdor si ga bo priboril, o tem se lahko reče, da je dober in vsestranski telovadec in športnik.

Kakšen namen ima telovadni in športni znak?

S telesnimi vajami se bavi v pretežni večini mladina. Tega ne opazimo samo pri nas, temveč tudi drugod po svetu. Toda tako malo starejših ljudi, ki bi redno

posečali telovadbo in ki bi se redno bavili s športom, kakor je pri nas, v drugih državah ni. To moramo na vsak način odpraviti v naših vrstah. Saj je vendar starejši človek tudi potreben gibanja v prosti naravi, saj so tudi starejšemu članu naše organizacije telesne vaje, pravilno izbrane, v veliko korist. S tem bo naša organizacija, ki je in bo ostala mladinska, samo pridobila. Za našo fantovsko organizacijo, v kateri tvori glavni kader mladina od 13. do 25. leta, je uvedba tega znaka zelo potrebna.

Za naš telovadni in športni znak se bo lahko potegoval vsak redni član. Izdajali ga bomo v bronu, srebru in zlatu. Pogoj za doseg enega ali drugega znaka so isti, le starost je odločilna pri tem. Bronasti znak bo mogel dobiti vsak član, ki je prejšnje leto dopolnil 17. leto in ni prekoračil 28. leta in bi v teku dvanajstih mesecev (v enem koledarskem letu!) izpolnil zahtevane pogoje. Srebrni znak more dobiti oni, ki je v posesti bronastega in doseže v nadaljnjih šestih letih zaporedoma predpisane uspehe, ali pa oni, ki dopolni 28. leto in ni prekoračil 36. leta ter ugotovi predpisanim zahtevam. Zlati znak more dobiti oni, ki ima že srebrnega in doseže v nadaljnjih šestih letih zaporedoma predpisane uspehe, ali pa oni, ki

dopolni 36. leto in v teku dvanajstih mesecev ugotovi predpisanim zahtevam.

Tvarina, iz katere mora kandidat delati skušnjo, oziroma v kateri mora tekMOVATI, je razdeljena v dva dela. V prvem delu mora tekMOVATI vsakdo brez izjeme v vseh petih predmetih, medtem ko se v drugem delu, ki je razdeljen na pet skupin, poljubno izbere v vsaki skupini samo po en predmet. Prvi del obsega idejni izpit, čitanje zemljepisnih kart in orientacijo, obveze proste vaje, plavanje ter vožnjo na kolesu. Drugi del pa je — kakor rečeno — razdeljen na pet skupin; vsaka skupina ima več različnih športnih panog. Prva skupina obsega vaje za hitrost, druga vaje za vztrajnost, tretja vaje za moč, četrta vaje za spretnost in peta skupne vaje za pogum. Izbira je velika, vendar so panoge tako porazdeljene, da mora biti oni, ki se bo potegoval za telovadni in športni znak, precej vsestransko izvežban telovadec in športnik. Torej ima ta znak poleg tega, da hočemo doseči z njim zanimanje za telesno vzgojo,

tudi pri starejših članih še to posebnost, da hočemo vzgojiti vsestranske telovadce in športnike. Pogoji pa vendar niso tako težki, da bi jih fantje ne zmogli. In ravno zato upam, da bomo čez leto dni imeli več fantov, ki bodo nosili bronast znak. Prepričan pa sem tudi, da bomo nekaj srebrnih in zlatih že videli čez eno leto pri članih naše organizacije.

Vsi pogoji so razvidni iz knjižice »Telovadni in športni znak«, ki jo izda ZFO in ki izide v najkrajšem času. Oni člani, ki se zanimajo za omenjeni znak, naj pišejo preko svojega odseka na Zvezo fantovskih odsekov, ki jim jo proti plačilu stroškov (morda bo stala knjižica kake 3 dinarje) takoj pošlje. Opozarjam vse fante, ki si bodo hoteli pridobiti ta znak, da natančno preštudirajo predpise in navodila v tej knjižici in naj se prijavijo še letos za preizkušnjo, ker bomo prihodnje leto že tekmovali za to odlikovanje.

Bratje, na delo za športni in telovadni znak, za odlikovanje naše fantovske organizacije!

SLOVENCİ PRAZNUJEMO 11. DECEMBRA DVAJSETLETNICO CANKARJEVE SMRTI!

Trije božji fantje

J. G. Oberkoffler. — Poslovenil Janez Pucelj.

(Konec.)

Kako si je moral Krištof silo delati, da je ostal z materjo trd, in kako je kanil v srcu, z vso dobro voljo, odpovedati se posestvu in ljubezni. Bila se je borba na vidnem in nevidnem bojišču za Kovnikarjevo dušo. Naj bi hotel človek še tako vse ovedovati in izsledovati — je mislil prošt s Križne gore po letih, ko je bil Kovnikar že umrl — do najnotranjega dogodka ne bi predril. Ostala bi tu delavnica, ki v nji deluje Bog sam in razliva žarko luč.

Kovač se je krušil. Ta razpad je napredoval hitreje kakor oni po umoru. Videti je bilo, da je dosti moči Kovnikarju odvzetih, dosti pa jih je bilo videti, da gredo po drugi poti kakor takrat. Črv vesti, očitki, grozanske podobe njegove zavrženosti so oživele. Rile so mu skozi shujšano telo tako brez slehernega truda do duše, da se je kovaču zde-

lo, da nima ta duša nobenega zavetja in nobenega zatišja več. Vendar so se kazali ti maščevalci krivde drugače kakor prejšnje čase. Videti je bilo, da hočejo le rušiti in uničevati. Zdaj pa je čutil kovač, da je bolje, da jih sem pa tja posluša in ceni, kakor pa da bi se slepo boril proti njim, ko jih vendar ne more zmagati, kvečjemu le omamiti. Saj, so govorili Križnarji, kovač pada nazaj v čudne navade prejšnjih let.

Kako daleč je že tedaj kovač bil, sprevi-diš, če veš, da je še nekaj dni prej, preden so prišli Potočani s križi na Križno goro, zbežal iz vasi. Nihče ni vedel kam. Rekel je samo, da mora venkaj na delo. Kovnikar se je skril Bogarju. Bogar je bil potr, da ni dobil kovača.

Pa kovača tudi še po nekaj dneh ni bilo. Ljudje so se začeli bati, da se ne bi zgodila

nesreča. Čudno bi pač pri kovaču ne bilo. Nekaj mož se ga je odpravilo iskat. Našli so ga bolnega in vsega sestradanega v gozdu v Mali gori. Šel je bil, kakor že enkrat, za romarji. Po lopah je spal in rokodelčiče prosil grižljaja kruha. Kaj je prav za prav hotel, ni mogel še sam povedati. Bil je le na begu, na zadnjem begu. Može so prinesli kovača domov. Seveda se je krčil, pa vendar se je vdal, brez pomoči, beden in zapuščen, kakršen je bil.

Čez poletje in čez zimo je hiral. Zdaj pač pride konec. Vislicam je ušel, vsekako, toda kadar umrje, kako bo to? Ne, ne, je kričal ponoči in škrtal v podzglavničke. Če hoče zadeno urediti, mora priznati svoje hudodelstvo. Če prizna, mu bo duhovni naložil, da bo moral vzeti nase tudi kazni svetne pravice? Tega ne more. Če bi umrl po spovedi, ho, to bi bilo najbolje. Pa kdo naj ga tega zagotovi? Sicer je dogospodaril na vse strani, toda prva bolniška postelja še ni treba, da bi morala biti kaj tudi mrliška.

Okrog svečnice je v Trgu semenj. Nekega sejmarja s Križne gore je prosil Kovnikar, naj popazi, ali ne bo naletel na koga s Potoka. Če bo, tedaj naj ga prosi, da bi rekel Bogarju, naj pride. Kovač da ga prosi. »Mi je dosti na tem, razumeš? Na, tu imaš goldinar za potnino, drugi goldinar daj Potočanu, ki bo sporočil pošto. Je sila, moraš reči.«

»Se lahko zaneses, Kovnikar,« je rekel sejmar in položil dva goldinarja z vso ljubeznijo v usnjen mošnjček, ki ga je nosil na vratu pod srajco.

»Tako, Kovnikar, tako in tako sporočim. Sicer nič drugega?«

Na svečenskem sejmu v Trgu je naletel kriški sel na tri hlapce in pastirja Kališčarjevega. Prignali so bili silnega bika in ga prodali nekemu živinorejcu na Koroško.

»Je zdaj taka,« je rekel sel, »da mi je kovač naročil, naj vam povem, da je bolan in da bi rad, da bi Bogar prišel k njemu. Mu boste to sporočili?«

»Ne imej zastran tega nobenega strahu!«

»Če je stvar s tem končana, naj vam dam en goldinar. Je lep denar! Je kovaču močno na srcu, kakor vem, da Bogar pohiti. Nate goldinar!«

Veliki hlapec je vzel goldinar in se je obrnil do drugih:

»Zapili ga bomo, če vam je prav?«

Bilo jim je prav.

»Kaj je s kovačem?« je vprašal eden od njih.

»To ni lahka zгода. Gotovo je samo to,« je odgovoril sel, »da je bolan. Še več kot to. Ima poleg tega še bolezen, ki se ne ve, kaj je. Govorijo marsikaj po Križni gori.

Stare ženske, kakor je že pač, trdijo, da se kovač še ni umiril v srcu, da takrat ni dobil Kuzmankarice. No, Bog ve kaj moža to ne more biti, če se več ne premakne z mesta, kjer mu reče deklina: najini poti ne gresta skupaj. Ampak to vam rečem, fantom, kakršni ste: kar tako, kakor bi roko zasukal, more ženska človeku malo pomagati. Če pa bi radi vedeli, kaj ženska kljub temu zmore, tedaj samo vprašajte moža, ki mu stavi ženska vse ovire in zadržke. Drugi menijo: kovača boli še kaj hujšega. Če se tako na vso moč za kako dušo pulita angel in hudič, to si lahko razložite moške: igra to ni! Baba ali hudič, pijanost ali skopost, lakomnost ali nevoščljivost, tatvina ali rop in še marsikaj k temu, kar navali na človeško dušo — na smrtni postelji dobijo vse te reči pravo ime in se pokažejo take, kakršne so v resnici, čeprav si v življenju — kajpada, moške — prilagajo večinoma čisto drugačna, kar lepo doneča imena. Jaz ne vem in ne vem, kako je s kovačem. To tudi ni moja reč. Goldinar ste dobili. Kar mi je bilo naročenega, sem opravil, in zdaj je vaša dolžnost, da naredite še drugo.«

»Goflja,« je rekel veliki hlapec, ko je odšel sel. »Manj besedi za ušesa bi jih bilo več za možgane. Zakaj neumen dedec ni.« Molče je zapila četvorica goldinar. O Bogarjevem sporočilu in Sališčarjevem lepem skupičku za bika, o tem so premišljali. In potem, kako jim je žal po prelepem juncu. Temnordeč, z oblačnatim sijajem v svilenom mehki dlaki, širok in strcan v prsi, tilnik kakor macesnevo deblo. Okrog oči se mu sveti koža nežno in vlažno kakor rumen mesečev soj.

»Sto hudičev,« se je togotil veliki hlapec, »mežnar bi bika ne bil smel prodati. Nevaren je bil, saj, in kadar sem ga spustil z verige, mi je bilo, kakor da se je odvezala sama smrt. Ne, ne, in ta moč in ta lepota! Še Bogar je moral iz hleva, ko smo ga gnali skozi vrata na dvorišče. Tako je šlo fantu do srca. Kališčarja pa še videti ni bilo.«

»Vesolja nad skupičkom,« je menil eden hlapcev, »gospodar ne bo imel.«

»To je gotovo, da ne,« je pristavil drugi, »pa ga je le rajši prodal, kakor da bi mu sam dal obroč potegniti skozi nozdrvi. To je žalostna reč.«

Vsi štirje so prikimali. Saj, to bi bil pogled, da bi se človek razjokal. Kmalu nato so napregli konja in voz in se odpeljali domov.

Zvečer so sporočili Bogarju o kriškem kovaču. Mora pač koj iti. Morda že jutri? Ne, je rekel Kariščar, tako brž se ne mudi, konj mora imeti en dan počitka. Pač pa poju-

trishnjem. Bogar je bil zadovoljen. Zdaj bo pač zadnjikrat, kakor je videti, da se bo sešel s kovačem, je mislil žalostno in zmaljal z glavo. On sam pa je že dolgo spet pri svoji mladi moči. Padec z lestve mu ni ničesar zapustil. S kovačem pa da gre navzdol. Zakaj le ga kliče? Bogar se je spomnil besedi župnika Krumpestarja, ki jih je nekoč rekel. Za dve reči da je vedno prosil uboge verne duše v vicah: da bi bil potrpežljiv z grešniki in v spovednici vse ljubezni in dobrote poln, in potem, da se ne bi nikdar obiral, kadar ga pokličejo k bolniku. Nemara je šel kovač vase? Nemara koraka poleg smrti mir? Bogar se je na moč zresnil. Kljub temu se mu je nekaj svetlikalo kakor tiha vedrina okrog duše. Bila je že noč, ko je stopil na gank in pogledal čez polja, ki so se bleščala v mesečini v beli snežni luči. Kaj bo, ko pride pomlad? Tu leži domačija, razsežna, kraj, ki so skozenj šli rodovi, da bi darovali svoje življenje delu, dedom in Bogu. Tako se zida življenje sorodnij okrog Gospoda nebes in zemlje, visoko in višje. In vsak posameznik in vsak rod je le poganjek in vejica na tem neizmernem drevesu. In on, Bogar? Mežnarski hlapček? Ga ne vabi po pomenljivem redu: Vsadi se! Uvrsti se! Dedič domačije lahko postane. Žena bi mu stopila ob stran. In sinovi in hčere bi vzcveteli, iz drugih tal sicer, pa vendar iz grude domačije na Brezju. Vročje je postalo Bogarju pri srečanju. Toda strmela je, kako se je vdal danes tem mislim v neki sladki trdni nadi in kako mu je ni treba bolešno odganjati kakor skušnjavo, ki bi ga odvracala od prave poti. Ne, ne, po svoji cesti, ki jo ima zdaj pod nogami, pojde do konca.

Mirno je odšel Bogar spet v svojo izbo.

V kovačnici na Križni gori je bilo tiho že več mesecev. Skozi izžgani vigenj je vel leden veter. Težko kladivo ni nič več grmel. Nakovalo ni več pelo in več niso prišle iskre od gorečega železa. Mrzle saje so se dvignile kvišku, kadar je sunil vihar skozi razbita okna. Veliki brus je stal in se ni gnil. Samo voda, ki ga je gonila, je šumela noč in dan. Šumela je naprej in naprej in si ni dala miru, najsi je mimogrede služila človeku, da mu je padala na kolo in ga vrtela v švistečem zagonu, ali najsi je pršela mimo, šumela in odšumela.

Zgoraj v izbi je ležal kovač. Nič drugega ni bil mojster kakor podoba svoje mrtve kovačnice. Tudi njega je preveval neprestano valujoči nemir, njegovi dnevi in dejanja. Šumeli so čezenj. Gnali so kolo njegovega življenja, ki je zajemalo, dvigalo in izlivalo iz temnega velekota njegove preteklosti prav

iz dna vse reči, ki si jih je skušal kovač skriti samemu sebi, in tudi vse one, ki so plavale po vrhu.

Največ je bil kovač sam. Dobra ženska mu je oskrbovala dom in mu stregla. Vselej ji je velel naglo oditi iz izbe, kadar je naredila, kar je bilo njeno opravilo. Sosedje so pač tudi pogledali po njem. Toda govorilo se je po vasi, da noče nikogar ob svoji postelji, zakaj pogled mu je, to je čutil, strašan. Tako so se ljudje držali ob strani. Samo kriški proš je smel ostajati, pa je vselej odhajal z žalostnimi očmi. Kovač ni govoril z njim. Zaprl je oči, kadar mu je proš prigovarjal, in stisnil ustnice tesno drugo ob drugo. Prsti so se mu stiskali v dlan, kakor da bi se radi skrili. Nisi mogel več reči: kovač stiska pesti. Ali je prišel Bogar, je vprašal strežnico. — Ne, ga ni še. — Tako je čakal nad dva dni, nemo in skoraj negibno, kakor da prisluškuje v smrtni napetosti na korak tega enega.

Ko je stopil Bogar skozi vrata v izbo in v mraku zimskega popoldneva kovača še videl ni, je rekel kovač, ne da bi odprl oči, kakor da ve, kdo je prišel:

»Že verjamem, Bogar, da bi bil ostal rajši doma. Lahko razumem po vsem tem, kar je bilo med nama.«

Mlad in krepak je stal Bogar poleg ležišča. Prijel je kovača za roko in mu jo dvignil. Ko jo je izpustil, je padla na odejo. Bogarju je bilo, kakor da je bil prijel suho, odmrlo koreninje. »Se pač čudiš, Bogar, kako ležim tu ves zanemarjen in reven. Sam se ne čudim, zakaj bil sem vedno zraven, ko je šlo tako navzdol,« je rekel kovač in se hotel nasmehniti. Toda tega ni čutil, kar je videl Bogar, da se mu je smehljal v obrazu razsul v krhke črepine. »Saj, saj, Bogar, tega se nisem nadejal, da prideš.« »Kovač,« je rekel Bogar, »moram priznati, tako rad kakor to pot nisem še nikdar. Dobila sva se že večkrat, kakor veš, in na drug način, pa vendar je gotovo za naju oba najbolje, da se vidiva spet tako, kakor je danes. Ne zato, Kovnikar, ker bi se veselil, da vidim človeka, ki dosti trpi, marveč ker si me sam klical.«

»Sem pač moral. In tako gre zdaj h koncu, kakor vidiš.« Kovač se je trudil, da bi odprl oči in zrl Bogarju v oči, pa mogel je samo eno veko dvigniti in oko je zastrmel brez prave smeri iz razpoke. »Saj, tako gre h koncu. Kaj meniš?« »Reven si postal, kovač.«

»To vse nič ni,« je prišlo brez zvoka iz prsi Kovnikarju. »Ampak tu notri grebe in zajema noč in dan in me zasiplje s pomijami mojega življenja. Iz vseh kotov se mi kade

saje nasproti. Oči so jih polne in goltanec. Tak kovač sem bil.«

Kakor je grozljivo neprijetno udarjal Kovnikarjev govor Bogarju na ušesa, kakor da udarja s peruti pošasten ptič, kovač je govoril vendar tako, kakor da se vse to ne tiče njega, kakor da ga nič ne zadeva. Na dolgo zleknjen je ležal tu. Bil je dolg mož.

»Tako daleč sem prišel, Bogar, da dvomim nad vsem, samo ne nad svojim hudodelstvom in nad tem, kar je v zvezi z njim. Ne vem, zakaj sem te čakal toliko let. Ko sem te srečal prvič in ti pripovedoval temno zgodbo, saj ni imelo smisla. Kajti, naj sem tudi zopet oživel, kakor veš, bilo je samo za malo časa. Nisem mogel stopiti venkaj sam iz sebe, potulil sem se le na stran. Kakor takrat stojim zdaj spet sredi tiste noči, ko sem moril, in vidim, da se ji vsa dolga leta nisem mogel izmakniti. Bilo je vse zastoj in zastoj sem živel.«

Kovač je zazibal roko, kakor da bi se rad dvignil. Koj nato pa je spoznal Bogar, da stresa Kovnikarja mrzlica.

»Kladivo mi leži sredi na prsih. Ah, na brus so me navezali Potočani. Zdaj švistim in me zaganja, da se dušim. Tak pritisnite vendar vzvod, ljudje, oteka mi glava, da moram zdaj zdaj udariti ob prečnik.«

Kovač je hropel. Kakor da je bil prehod iz strahu pred smrtjo v življenje samo bežen korak, vpraša kovač:

»Kaj si rekel takrat?«

»Odpuščam ti.«

Kovač je dolgo premišljeval.

»Saj, to si rekel. Pač nisem razumel, ne, ne. Komaj verujem, da si doumel tudi ti. Zdaj pa, kakor so razmere, se je nama misel razbistrila. Rečeš tudi še danes?«

»Če ne bi rekel, bi ne bil krščanski človek.«

Saj, to da zveni kakor muzika. Iz ust moža odjekla vse drugače kakor takrat iz ust mladega fantička. Zdaj pa da je tako z njim, da se ga polašča strah pred smrtjo. O tem ni dvoma, saj že dneve in noči hodi gori po lesenih stopnicah ali sedi v kovačnici. »Hoho,« se je zvil Kovnikar, »če udari ona, se zlomi kladivo in zažari vigenj. Tedaj bodo Križnarji vedeli: kovač je umrl. To delajo,« je šepetal kovač, »peklenci. Peklenci, človek, oni prihajajo gori.«

Bogar je dvignil moža iz postelje in ga položil na klop. Prestlal mu bo slamo, nategnil odeje in rjuho in priredil ležišče tako, da bo kovač lahko na pol sedel, na pol ležal. Tako mu bo pač moralo biti laže. Nato se je Bogar spet ravnal, da bi Kovnikarja spet nazaj položil. Ta se je branil. Da mora poskusiti. Toda sredi izbe se je zgrudil shuj-

šan in nevečen, kakršen je bil. Bogar ga je vzel v naročje. Breme zares ni tehtalo dosti. Ko je slonel kovač v postelji, se je Bogar obrnil proč, zakaj videl je, da si je del Kovnikar debelo rjuho pred obraz.

»Pridi, Bogar, umirajočemu človeku se ni treba sramovati nič več solz, zakaj kmalu ne bo srečal nikogar več. Če bi ne bil nikdar vedel, da si mož in kristjan, danes bi o tem več ne dvomil.«

Bogar je sedel ob ležišču in podpiral glavo v roke.

»Poslušaj dalje, Bogar, ponoči skače zunaj z mlaskajočimi skoki. Bije ob izbine duri in se spet odplazi. Nisem se baš bal peklencev, kakor sam veš, toda ne verjamem, da bi se hoteli samo šaliti z menoj.«

Kovač je zleknil roke proti durim, kakor da se hoče braniti. Nato si jih je vrgel čez obraz.

»Pokora mora biti, Bogar. Vedno stoji pred menoj tvoj oče in vleče venomer morilno orožje venkaj, kakor da je tako dolgo kakor moje življenje.«

»Ne, ne, moj oče te ne zalezuje. Iz podobe, ki misliš, da jo vidiš, je moj oče davno že odšel. On ni to! Ampak je to on, kakršnega imaš ti.«

»Je toliko v mojem življenju, kar sem prej potisnil na stran. Od vseh stropov pada. Iz tal izvira. Tako sem ležal sredi notri kakor v strupenem morju. Me ne stresa vročica, kakor so mi grozne vse te reči, poznam jih natančno. Vse imajo moj obraz. Ne morem tajiti.«

V oknih je divjala snežna vihra.

Bogar je še naprej prigovarjal kovaču:

»Obrni oči od tega, kar je bilo! Kakor si beden, Kovnikar, tako daleč še ni, da bi moral samo tarnati. S tarnanjem ničesar ne opraviš. Ti si zmeraj menil, da stojiš sam pred seboj kot mož, dokler si taval po svoji temi. Zdaj se izkaži moža tudi pred drugimi, pred Bogom in pred ljudmi, da stopiš v luč reda. Prosim te,« je rotil Bogar kovača, »ne daj, da bi bil zastoj prišel semkaj. Leto za letom si hodil sopeč pod tem bremenom. Lahko ga odložiš, preden te ne zmečka. Moraš ga odložiti, sicer padeš z njim doli. Reci mi, Kovnikar, kar te je popolnoma pritisnilo na tla, te je tudi vzdignilo. Tako ni s človeško usodo, da bi vsa reva ne imela tudi peruti. Pač razumem, da si me klical, saj nimaš nikogar drugega, da bi se pomenil z njim o teh rečeh.«

Nemo je ležal Kovnikar. Stara ženska mu je prinesla skodelico mleka. Pogledala je molče kovača. Nato je namignila Bogarju in rekla s trudnim glasom:

»Bogar, je hudo! Priznati vam le moram, kako močno sem upala na vas. Da mora kdo gledati umirati človeka, ki ni kar nič zbran in ki od njega leži tu en kos, tam en kos, to zares ni za nikogar tolažba. In s kovačem ni vse v redu, to vem. Če bo potem v smrti moral vse hipoma pograbit skupaj, ali če mu bodo vrgli vso ropotijo na ramo križem kražem, o Bogar, kako naj stoji potem tak človek pred Sodnikom?«

Ženska je privzdignila oči in odšla.

Tri dni je ostal Bogar pri kovaču. Oba moška sta govorila redkokdaj. Je pa mučilo spočetka Bogarja, da je bolnik večkrat pripovedoval zgodbo o umoru. Pozneje se je zdelo Krištofu, kakor da ne more Kovnikar svojega dejanja dovolj pripoznati in kakor da ga mora vsakikrat izpovedati drugemu. Zato je zdaj tem potrpežljiveje vztrajal, ko je opazil, da se je začel Kovnikar zbirati pri tem. Kar je sporočal, je postajalo žalostna samooobtožba. Tretji dan zjutraj se je začel kovač tresti po vsem životu. Mrzel pot mu je stopil na čelo. Potem se je proti popoldnevu naglo spremenil. Odprl je oči. Roke, sicer brez življenja ali krileče čez odejo, so se sklenile druga v drugo. Obraz je kazal dih svežega življenja. V telo je Kovnikarju lila moč. Zvečer tega dne se je kovač zasmejal sam pred se.

»Kaj mi je prišlo na um, Bogar! Ti bi moral biti misijonar med pogani. Tam bi ti bilo lažje kakor z mano.«

Tudi Bogar se je moral smejati.

»Ali bi še mogel vihteti kladivo?«

Kovač je dvignil roko in udaril ob steno iz brun, da je zabobnelo.

»Kakšno železo si si zdaj mislil, kovač? Udarec ni bil slab.«

»Klešče, ki me držijo, Bogar! Mislim pač, da jih razklenem.«

»Svojo obrt si vedno razumel!«

»No že,« je rekel kovač, »toda na sebi ne. Ali se bom mogel vkovati v to obliko?«

»To ti prisodim, mož,« se je dvignil Bogar in hkrati se je zleknil kovač kvišku. Moža sta se gledala, kakor da poskušata, ali moreta obstati drug pred drugim.

»Saj, Kovnikar, zdaj ti zaupam.«

»Tedad pridri k meni! Vidim, da gre h koncu, Bogar. Življenje še enkrat zatrpoli. Vem, kako je to. Sam s sabo sem se posvetoval in naj pride, kar hoče, zdaj nočem od tega odstopiti. Tako čisto strahopetnega in moža nevednega me ne smeš videti oditi s sveta. Daj mi roko! Ali bom potem še utegnil posloviti se od takega človeka, tega ne vem. Na tem tudi nič ni. Ampak Njega bom srečal. Če me vzame s sabo, Bogar, tedaj je to njegova volja. Če pa reče: pomudi se še nekaj časa na tem svetu, potem vem, kaj je še moja dolžnost. In to hočem zares narediti, kakor resnično naj mi pomaga Bog! Koliko je ura?«

»Pol petih.«

»Danes je sobota. Ob štirih je rožni venec. Ob pol petih je konec. Pojdi gori v cerkev in ga pripelji!«

Bogar je vedel, koga meni kovač, in je šel.

Tisto noč ob desetih je umrl Kovnikar. Spravljen z Bogom in svetom.

Bil je vendarle mož,« je rekel Bogar spoštljivo in se je globoko pogreznil v mirno obličje mrličevu.

»Bil je,« je potrdil prošt s Križne gore, »bil je mož. On, Gospod, ga je le vzel s sabo. Božje usmiljenje je neskončno.« »Vidim, vidim. Toda to mi je temno, kaj je mislil kovač, ko je rekel: Če mi Gospod zaukaže, da še ostanem, potem vem, kaj je moja dolžnost.«

»Če bi ostal pri življenju, je bila njegova trdna volja, Bogar, da bi bil priznal svojo krivdo sodnji. Zdad pa naj nihče več ne ve!«

Tedad je položil Bogar mrliču ginjen roko na čelo:

»Da, bil je mož in bilo mu je teže kakor nam vsem.«

Ko je prišel Bogar spet domov, mu je rekla Zalarica:

»Zdad si le prišel tako, kakor sem se te vedno nadējala.«

Konec.

PO KATOLIŠKEM, KULTURNEM IN SPORTNEM SVETU

Slovenska Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani ustanovljena. V drugi številki letošnjega »Kresa« smo poročali, da se je decembra 1937. ustanovila Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani z začasnim predsednikom prof. dr. Alešem Ušeničnikom in

nekaterimi vidnejšimi člani. Sredi oktobra 1938. pa je bila ta Akademija znanosti in umetnosti kot naš najvišji kulturni zavod tudi v resnici ustanovljena, to se pravi, od države priznana in postavljena kot enakovredna ob stran že obstoječima akademijama v Beo-

gradu in Zagrebu, kar vse je precejšnja za-
sluga našega voditelja dr. Korošca. Vlada v
Beogradu je obenem z ustanovitvenim odlo-
kom imenovala prve člane tega najvišjega
slovenskega zavoda za znanost in umetnost,
ti člani so: vseučiliški prof. dr. Metod Dolenc,
župnik in pisatelj Franc Finžgar, vseuč. pro-
fesor dr. Jovan Hadži, nestor naših umetni-
kov Rihard Jakopič, slikar Matija Jama,
vseuč. prof. dr. France Kidrič, dr. Milko Kos,
dr. Gregor Krek, rektor našega vseučilišča
dr. Rado Kušej, vseuč. prof. dr. Rajko Nahti-
gal, dr. Leonid Pitalic, dr. Jože Plečnik, dr.
Josip Plemenj, dr. Janko Polec, dr. France
Ramovš, dr. Aleš Ušeničnik, dr. Rihard Zu-
pančič, pesnik Oton Župančič. Naj živi in
dela Akademija znanosti in umetnosti za kul-
turni napredek slovenskega naroda!

Razstava slovenske knjige. V dneh od
2. do 15. oktobra 1938. je bila v Trgovskem
domu v Ljubljani razstava povojne slovenske
knjige. Njenega pomena se morajo zavedati
tudi slovenski fantje okrog našega lista, ki
jasno in odločno izpoveduje svoje slovensko
prepričanje. Ta razstava je predvsem poka-
zala, da Slovenci smo, da delamo v znanosti
in umetnosti mnogo, in to kvalitetno dobro.
Ob tako izredno velikem narastu slovenske
knjige, zlasti znanstvene, ki je v tesni zvezi
z ustanovitvijo in delom naše slovenske uni-
verze, pač ni več mogoče dvomiti v plodovi-
tost našega narodnega duha. Vsi malodušne-
ži so dobili na razstavi jasen in nedvomen
odgovor. Okrog 12 tisoč knjig je izšlo v teh
zadnjih dvajsetih letih na Slovenskem, a raz-
stavljenih je bilo le okrog 3000. Društvu
slovenskih književnikov smo hvaležni, da
nam je s to razstavo dalo priliko spoznati ne
samo, koliko so naši kulturni delavci v dvaj-
setih letih svobode storili, ampak tudi česa
še niso storili in kaj je še pomanjkljivega.
Razstava pa nam vsekakor mora biti vzpod-
buda k nadaljnjemu delu za slovenski narod.

Največja klet na svetu je v šampanji na
Francoskem. To je dolg niz kleti, ki so prave
podzemeljske galerije v skupni dolžini
265 km. V teh kletih hranijo skoro 110 mi-
lijonov steklenic šampanjca.

Mučeniška smrt junaškega duhovnika. Ka-

kor javljajo iz Salamance, je mladi španski
duhovnik Anastasio Rodriguez nedavno umrl
težke mučeniške smrti. Očividci pripovedu-
jejo o tem: Ta junaški duhovnik se je od-
ločil, da podeli sveto popotnico na smrt ob-
sojenim jetnikom. Na ti poti pa so ga zgra-
bili rdeči miličniki in so ga napadli s straš-
nimi psovki. Pa s tem še ni bilo vsega
konec. Vlekli so ga po ulicah na kraj muči-
lišča, kjer so ga dvignili na križ. Iz oddalje-
nosti nekoliko metrov so ti nečloveški divjaki
priredili vaje v streljanju na razpetega ju-
naka, ki je umrl na križu z vzkliki: »Živela
Španija! Živel Kristus Kralj!«

Padanje brezverstva v Pragi. Češkoslova-
ški statistični urad je izdal podatke o ver-
skem gibanju v Pragi za leta 1934. do 1937.
V tem razdobju je pristopilo v Pragi v ka-
toliško cerkev 14 tisoč oseb, odpadlo pa jih
je od vere 9 tisoč. V teh štirih letih se je
znižalo število brezvercev za 10 tisoč. Okrog
65% brezvercev je pristopilo v katoliško
cerkev.

Strašna orožja. Po pravici se je septembra
meseca ves svet tresel pred nastopom nove
svetovne vojne, ki bi bila skoraj izbruhnila.
Španska državljanska vojna, ki je žal za ev-
ropske velesile vojna, v kateri praktično po-
kušajo nove strašne izume v orožju. Ti iz-
umi so pokazali, da bi bila nova vojna mno-
go hujša in bi uničila mnogo več človeških
življenj, kakor je bilo to v svetovni vojni
1914. do 1918. Zlasti so napredovale iznajdbe
pri artiljerijskem orožju, ki sedaj že utegne
razbiti in onesposobiti še tako močne tanke
in oklopne avtomobile. Tudi letalstvo je
silno napredovalo zlasti v gradnji novih ae-
roplanov-bombnikov, ki lahko nosijo s seboj
600 kg bomb in se gibajo s hitrostjo 600 km
na uro. Ti bombniki so oboroženi ne več s
strojnicami, ampak z brzostrelnimi topovi.
Pa tudi obramba in obrambno orožje proti
tem bombnikom je silno napredovalo, saj mo-
derni protiletalski topovi nesejo 8000 m vi-
soko in ustrele na minuto 15 krat. Bombniki
mečejo na zemljo bombe s silno velikimi ko-
ličinami razstreliva, tako utegne 150 kg težka
bomba razdreti vso hišo.

MED SLOVENSKIMI FANTI

FANTOVSKI ODSEK - GORJE PRI BLEDU

Dne 21. oktobra 1938. l. smo pokopali na-
šega člana br. Antona Korena. — Rajni je
še le nedavno stopil v naše društvo. Bolezen
pa mu ni dopuščala, da bi delal in se veselil
z nami. Priklenila ga je na posteljo in mu
izkopala prerani grob.

K zadnjemu počitku smo ga spremili v
krojih in z zastavo »Katoliškega bralnega
društva«. Na grobu je izpregovoril br. tajnik
nekaj lepih besed rajnemu v slovo.

Koren je bil prvi, ki ga je Bog poklical k
sebi iz naše oživljene organizacije. — Naj
počiva v miru!

Dne 23. oktobra t. l. smo imeli prvi »Farni sestanek«. Udeležilo se ga je nad sto fantov in mož. Na sestanku je bil posebno dobrodošel preč. gospod blejski kaplan, ki nam je v lepih besedah dokazal, da organizacija ni samo stvar za nekatere mlajše, pač pa je prav tako potrebna tudi za starejše; ti morajo biti mlajšim za vzor.

Že nad leto dni smo brez vsakega pravega voditelja. Fantje smo docela prepušeni samim sebi. Posebno naši najmlajši potrebujejo človeka, ki bi jih znal vzgajati, kot zahteva naša organizacija.

Zato je bil z velikim odobravanjem sprejet

predlog, da se pošlje prevzvišenemu g. škofu s »Farnega sestanka« prošnja za kaplana. Prepričani smo, da bo ta prošnja tolikih fantov in mož imela zaželeni uspeh.

Sedaj se marljivo pripravljamo na praznovanje šestdesetletnice »Katoliškega bralnega društva«, ki bo prihodnje leto. Za to priliko pripravljamo tudi blagoslovitev svojega fantovskega prapora.

Upamo, da bo ob ti priliki pri nas okrožna prireditev kot je bila ob petdesetletnici »Katoliškega bralnega društva« pred desetimi leti. — Bog živi!

K. J.

DOMŽALE

Slika nam kaže skupino: **Fantovski odsek in Dekliški krožek v Domžalah**, ki sta se z zastavo udeležila svečanosti ob priliki cerkvene slovesnosti prenovljenja in povečanja župne cerkve v Domžalah. Fantovski odsek je bil pod vodstvom načelnika Franca Rih-tarja; Dekliški krožek pa pod vodstvom načelnice Kriste Cerarjeve. Uspeli in

posrečeni posnetek je napravil agilni član-fotograf Fantovskega odseka v Domžalah br. Tine Sršen. — Prevzvišeni gosp. škof dr. Gregorij Rožman je ob oblihi asistenci nanovo posvetil naš prenovljeni cerkveni hram. — Slovesnosti se je udeležila tukajšnja šolska mladina pod vodstvom učiteljs-tva, občinski odbor z županom, tri gasilske čete in domžalska godba.

UREDNIKOVA BESEDA

Dragi bratje in slovenski fantje! Zopet se je nagnilo sončno leto h koncu, zopet je pred vami zadnja številka »Kresa«.

Veliko dela, pomembnih zmag in uspehov je zopet za vami. Za vami so letošnji tabori in telovadni nastopi, za vami je veliki mednarodni mladinski tabor v Ljubljani, ki je bil krona vseh uspehov in zmag v preteklem letu 1938.

»Kres« je vsa ta vaša dela in prizadevanja vestno in natančno spremljal in vas o vsem doseženem obveščal sproti in kolikor je bilo mogoče, hitro. Nudil pa vam je poleg organizacijskih tvarin tudi mnogo prelepega iz kraljestva lepote, dosti povesti, črtic, pesmi,

igrice in zborne deklamacije. Poročal vam je dalje novice iz katoliškega, kulturnega in športnega sveta. Obravnaval je z vami verska, socialna, stanovska in gospodarska vprašanja. V »Kresu« ste si odseki med seboj dopisovali in tako spoznavali življenje in delo drug drugega. Iz »Kresa« ste izvedeli o vseh knjigah, ki so izšle v letu 1938. in so imele pomen za slovenskega katoliškega fanta.

Tako je, vidite, skušal »Kres« prav vsestransko izobraževati in vzgajati slovenske fante. Urednik upa, da je svojo nalogo »Kres« v preteklem letu dobro opravljal, vendar pa sam še ni povsem zadovoljen z listom. Kakor (Nadaljevanje na ovitku!)

tukaj, še dalje lahko kmetiško dekle.« — »Ne razumeš ti tega.« — »Saj sem zmerom nosila samo kmetiške obleke.« — »Tudi to nima nič v sebi.« — »Šivala, prala in kuhala sem.« — »Tudi to ni tisto.« — »Tudi govorim tako kot ti in mati.« — »Pa vse to ni še nič.« — Potem pa sploh ne vem, v čem je prav za prav kmetišstvo.« — »To bomo kmalu videli, sicer se bom moral bati, da ti je že preveč predsodkov zašlo v glavo.« — »Predsodkov, predsodkov! Neprestano pripoveduješ to; jaz si sploh ne delam nobenih predsodkov,« in spet je začela jokati. — »E, vetrnjak si skozi in skozi.« — »Gospod nadučitelj ni nikdar dejal tega.« — »Pa jaz pravim.« — »Vetrnjak? Je že kdo slišal kaj takega? Noben vetrnjak ne maram biti!« — »Kaj pa češ potem prav za prav biti?« — »Kaj čem biti? Je že kaj takega slišal kdo? Nič ne maram biti!« — »No prav, pa bodi nič!« — Tedaj se je deklica zasmejala. Čez trenutek pa je dejala z žalostnim glasom: »Tako me pa nadučitelj spet ni imel za norca.« — »Ne, samo za norico te je naredil.« — »Nadučitelj? Nikdar nisi bil ti tako prijazen z menoj kot on.« — »To bi bilo v resnici tudi preveč hudo.« — »Kislo mleko ne more postati nikdar sladko.« — »O, pa, samo v sir ga je treba prekuhati.« — Zdaj se je deklica glasno zasmejala. »Mati gre tam-le!« Tedaj se je deklica spet zresnila.

Sedela je tam, dokler se je videl čoln. Tudi Anže je sedel prav tako. Z nič manjšo pozornostjo ni zasledoval čolna kot Matilda. Kmalu je dosegel črni rob vode onstran in Anže je čakal, da je pristal; potem pa jo je videl spet na vodi in jo zasledoval tja do hiš; njihova je bila ravno najlepša med vsemi. Videl je, kako je vstopila najprej mati, potem oče s kovčgom in nazadnje hči, kolikor je mogel razločiti po velikosti. Takoj nato je hči spet prišla ven in sedla na prag, prav gotovo zato, da bi v poslednjih sončnih žarkih še enkrat pogledala tja čez. Toda nadučiteljeva hči je bila že odšla; Anže je sam še sedel tam gledal v vodi Matildo. Če me morda vidi? si je mislil.

je namreč res, da je »Kres« nudil svojim prijateljem vsega, kar je mogel, vendarle je še marsičesa manjkalo, kar pa je v listu bilo, je moralo biti zelo kratko in na tesnem. Prostorja je premalo! Naš list je stisnjen na dvajset strani pri posamezni številki, kar je za sodobno fantovsko glasilo odločno premalo! »Kres« bi biló treba čimprej razširiti! To potrebo čutite sami, čuti jo vodstvo ZFO, najbolj pa sam urednik!

Povoljna rešitev tega vprašanja je odvisna predvsem od dobre uprave in od dobre agita-

Dvignil se je in šel; sonce je bilo zašlo, toda sinje nebo je bilo čisto in jasno, kot je navadno v poletnih nočeh. Od zemlje in od vode so se na obeh straneh dvigali proti višinam oblaki par, vrhovi pa so bili jasni in so drug ob drugem strmeli tja čez. Anžetova pot je vodila v hrib. Zdaj se mu je voda zazdela bolj črna, globlja in skoraj bi dejal, bolj gosta. Dolina se je skrajšala in se bolj in bolj bliža vodi. Skale so stopile bliže pogledu in se bolj in bolj zlivale v eno samo steno, kajti sončna luč razločuje, tema pa združuje. Celo nebo se je približalo in vse je bilo prijateljsko in zaupljivo.

DEVETO POGlavJE.

Ljubezen in dekleta so začele napolnjevati Anžetovo dušo; narodne pesmi in stare zgodbe so se mu prikazovale v čarobnem ogledalu kot deklica v vodi. Neprestano je gledal tja in od onega večera ga je držalo, da bi o tem pel, kajti zdelo se mu je, kot bi se mu vse to nekako približalo. Toda njegove misli so se izgubljale in spet vračale ob pesmi, ki mu je bila docela nova, prav kot bi mu bila vdihnjena:

Francé Gornik vesel je k ljubici skakljal
in nesel ji pozdrav.

Tu pel je, da donelo je čez hrib in plan:

»Dober dan, dober dan!«

A ptičev zbor je pel in cvrčal neugnan:

»Ko pride kres,

je špas in ples,

če sme še venček viti si — kdo ve zares?«

In rožic mu je plavih splela ga najprej:

»Oči so moje le poglej!«

Ni dolgo mislil, brž na čelo si ga del

in jo v slovo objel,

z očmi žarečimi in z vriskom odhitel.

Ko pride kres itd.

In zvila mu je svetlega: »Zavreči ga ne smeš!

To moji laski so, da veš!«

In dala z njim mu za na pot v tihotno noč

poljub vroč.

Fant mislil je: »To bo pa pisano na moč!«

Ko pride kres itd. (Dalje sledi.)

cije, da dobi »Kres« čim več naročnikov! To je pa predvsem vaša naloga in dolžnost, fantje! Kdorkoli le more, naj se odloči, da bo listu pridobil novih naročnikov! Agitirajte, fantje, predvsem med seboj! Koliko je odsekov, ki imajo po 30 članov, »Kresa« pa samo — 7 izvodov! Ali je to prav? Ali je taka naša fantovska zavest dolžnosti do lastnega glasila?! Po Gorenjskem, po Savinjski dolini, kjer so odseki premožnejši, tam bi ne smelo biti člana v odseku, ki bi bil brez »Kresa«! V slogi je moč! Veliko naročnikov — dober list! To je jasno kot

beli dan! Slaba zavest, malo naročnikov — slab list!! To je pa še bolj znana stvar.

Sklep: Vsi člani ZFO bomo z letom 1939. naročili naše fantovsko glasilo »Kres«, saj je tako poceni (18 din za vse leto!). Že sedaj Vas opozarjam, da bo vsak, ki pridobi 5 novih naročnikov Kresa, dobil za nagrado knjižico »Vzori slovenskih fantov.«!

Če boste vi storili svojo dolžnost, verjemite, da bo takoj tudi urednik izpolnil svoje obljube!

Letos stopa »Kres« v svoje deseto leto! Zato tako zelo želi, da bi že skoro zrasel iz dečka v fanta, krepkega in korajžnega mladenciča. Pomagajte mu v rasti navzgor!

Da boste videli urednikovo dobro voljo in da mu boste sledili s svojo podporo: s pridobivanjem naročnikov in s prispevki, — bomo kljub tesnemu prostoru v prihodnjem letu uvedli dve novi stvari v »Kres«, ki nas bosta

spremljali vse leto: to bodo poučni članki iz vrtnarstva in prav tako lepi poučni članki iz leposlovja, iz poetike, iz nauka o lepi besedi, o lepem stihu, kiticah, rimah in podobno. Oboje bo zanimivo pisano in zelo poučno, prvo za fante — praktične delavce na vrtu, drugo za fante, ki se radi poskušajo v pesmih, pa jim oblika dela velike težave, kot sem letos spoznal.

Poleg teh novih stvari pa bo »Kres« ohranil vse dosedanje vrste člankov, povesti in zanimivih novic. Lepo vabim k sodelovanju dosedanje sotrudnike in še novi naj se oglase v prihodnjem letu! Vsak dober bo dobrodošel. Vas, fante, pa še enkrat prosim: ostanite listu zvesti, pridobivajte novih naročnikov iz vrst ZFO in še izven nje pri slovenskih katoliških fantih, da bo naš krog še širši, naša armada še številnejša in naš »Kres« še lepši in še večji! Bog živi! Urednik.

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva c. 6,
(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas
razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%.

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA** v Ljubljani

v last. palači ob Miklošičevi in Masarykovi c.
Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Sloveniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.